

Till

Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen
Rotel 4:2
Kungsgatan 8
352 33 Växjö

även per e-mail: mmd.vaxjo@dom.se

Malmö den 25 september 2019

YTTRANDE

Mål nr M 3258–18

Vellinge kommun

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för uppförande av översvämningsskydd m.m. i Höllviken, Ljunghusen, Skanör och Falsterbo, Vellinge kommun

Med hänvisning till mark- och miljödomstolens underrättelser, ab 168 och ab 220, samt föreläggande, ab 187, i rubricerat mål får vi som ombud för Vellinge kommun ("**kommunen**") återkomma enligt följande.

Kommunen har genom de nyssnämnda aktilagorna fått tillfälle att bemöta inkomna yttranden och synpunkter i målet samt uppmanats att komplettera underlagen i målet med värderingar av vissa intrång. Nedan i detta yttrande bemöts inkomna yttranden och kompletteras ansökan enligt följande ordning.

I punkt 1 redovisas vissa mindre justeringar av kommunens yrkande i form av tillkommande alternativyrkanden, kommunens inställning till yrkanden från övriga parter och förslag till villkor.

Därefter redovisas i punkt 2 kompletteringar avseende sakägarförteckningen och andra förteckningar, inkluderande kommunens svar på mark- och miljödomstolens föreläggande i ab 187 om värderingar och underlag för vissa fastigheter.

Grunderna för kommunens justerade och alternativa yrkanden med kompletterande utredning som föranletts därav, samt grunderna för förslag till villkor och förslag till eventuella kompensationsåtgärder utvecklas i punkt 3.

Slutligen bemöts inkomna yttranden från myndigheter och enskilda (i denna ordning) i punkterna 4 och 5-6.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

YTTRANDE	1
1 INSTÄLLNING OCH YRKANDEN.....	5
1.1 Inledning.....	5
1.2 Yrkanden.....	5
1.1 Anläggande av översvämningsskydd.....	5
1.3 Inställning	7
1.4 Förslag till villkor för verksamheten m.m.....	7
2 SAKÄGARE M.M.	10
2.1 Uppdateringar av sakägarförteckning	10
2.2 Samfälligheter	10
2.3 Badhytter	12
2.4 Komplettering av värderingar (ab 187).....	13
2.5 Förteckningar med anledning av justerade och alternativyrkanden.....	13
3 GRUNDER HÄNFÖRLIGA TILL GJORDA JUSTERINGAR M.M.	14
3.1 Justeringar.....	14
3.2 Förslag till kompletterande villkor.....	17
3.3 Uppskjutande av vissa frågor om ersättning	18
3.4 Kompensationsåtgärder.....	18
4 INKOMNA YTTRANDEN FRÅN MYNDIGHETER OCH ORGANISATIONER.....	19
4.1 Sjöfartsverket (ab 11, ab 84)	19
4.2 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (ab 8, ab 86).....	19
4.3 Statens geotekniska institut (ab 13, ab 161).....	20
4.4 Trafikverket (ab 21, ab 128).....	21
4.5 Fortifikationsverket och Försvarsmakten (ab 27 och 28 samt 82 och 158).....	21
4.6 Falsterbonäsets naturvårdsförening (ab 37, ab 154).....	21
4.7 Vellinge kommun, Myndighetsservicenämnden, (ab 167).....	22
4.8 Länsstyrelsen Skåne (ab 16, ab 133)	23
4.9 Övriga myndigheter m.m.	31
5 INKOMNA YTTRANDEN FRÅN ENSKILDA – VERKSAMHETER	32
5.1 Golfklubbarna Falsterbo (ab 130), Flommen (ab 136/ab 221) och Ljunghusen (ab 146) samt Ljunghusens Klubbhus AB (ab 146) och Ljungskogens vägförening (ab 147).....	32
5.2 Ljunghusens vägförening (ab 131)	36
5.3 Ljungsättersvägens bastuförening (ab 135).....	37

5.4	AB Ljungskogens Strandbad (ab 134 och ab 150).....	37
6	INKOMNA YTTRANDE FRÅN ENSKILDA – ÖVRIGA.....	38
6.1	Fastigheter utanför det planerade skyddet (ab 45 och ab 117)	38
6.2	Pontus Block, Ylva Forshed m. fl. (ab 83).....	39
6.3	Jan-Åke Ohlsson (ab 85), samt Kent Kristoffersson och Elisabeth Lindberg (ab 120).....	40
6.4	Pia Jeppsson (ab 87), Catrin Sternsjö (ab 122/ab 212).....	41
6.5	Peter Berggren m.fl. (ab 92 m.fl.).....	42
6.6	Lars Börjesson (ab 116)	43
6.7	Eva Bramell Risberg och Lars Risberg (ab 118 och ab 166).....	43
6.8	Anna Ljungsten och Christer Ljungsten (ab 119)	44
6.9	Sten Jönsson och Lars Månsson (ab 123).....	45
6.10	Magnus Nilsson (ab 125-126) och Åse-Marie Nilsson (ab 127)	45
6.11	Christer Clerselius, Johan Wall och Åsa Bonnier (ab 134).....	46
6.12	Michael Visonj (ab 137), Peter Hansson (ab 81), Lena Pettersson och Ulf Pettersson (ab 132).....	46
6.13	Delägare i Karin Margareta Wixells dödsbo (ab 190).....	47
6.14	Delägare i Blenda Österlings dödsbo (ab 165, 185 och ab 214)	47
6.15	Lena Gustafsson (ab 218) och Helén Sällberg (ab 215/ab 219).....	48

BILAGOR till detta yttrande den 25 september 2019:

- K12** Underlag avseende yrkande för Ljunghusen 6–7
- A.** Markanspråskarta utvisande alternativ sträckning
 - B.** MKB-tillägg avseende alternativ: Ljunghusen 6–7
 - C.** Förteckning över tillkommande berörda fastigheter
 - D.** Förteckning över tillkommande fastigheter för vilka det yrkas tvångsrätt
 - E.** Förteckning över tillkommande sakägare
- K13** Underlag avseende yrkande för Falsterbo-Skanör 3–7
- A.** Markanspråskartor utvisande alternativ sträckning
 - B.** MKB-tillägg avseende alternativ: Falsterbo Skanör 3–7
 - C.** Förteckning över tillkommande berörda fastigheter
 - D.** Förteckning över tillkommande fastigheter för vilka det yrkas tvångsrätt
 - E.** Förteckning över tillkommande sakägare
- F** Sakägarförteckning (*konsoliderad 2019-09-25*)
- (I) Bilaga: Uppgifter om äldre dödsbon
 - (II) Bilaga: Uppgifter för delgivning av samfälligheter
- (ersätter tidigare ingiven **Bilaga F**)*
- K10** Kända ägare till berörda badhytter (*konsoliderad 2019-09-25*)
- (ersätter tidigare ingiven **Bilaga K10**)*
- K14** Värdering: Vellinge Falsterbo 2:10
- (del av **Bilaga H** till tillståndsansökan)*
- G** Erbjudna intrångsersättningar (*konsoliderad 2019-09-25*)
- (ersätter tidigare ingiven **Bilaga G**)*
- K15** Komplettering av MKB med anledning av ab 133
- K16** Rapport – Naturvärdesinventering av etableringsytor, fältinventering
- K17** Komplettering av MKB med anledning av ab 161
- K18** Samlingsdokument med anledning av frågor i inkomna yttranden

1 INSTÄLLNING OCH YRKANDEN

1.1 Inledning

De yttranden som inkommit till mark- och miljödomstolen innehåller en mångfald olika synpunkter. Kommunen konstaterar inledningsvis att olika intressen begärt att översvämningsskyddet ska anläggas som ett mer omfattande och mindre omfattande skydd, med mindre ingrepp i naturen på näset – dvs. närmare bebyggelse – och längre från befintlig bebyggelse för att minska störningen för enskilda boende. Det stora flertalet inkomna yttranden ger samtidigt uttryck för en positiv grundinställning till kommunens planer att skydda bebyggelsen på Falsterbonäset från översvämningar.

Kommunen vidhåller generellt de avvägningar som ligger till grund för vald dimensionering, lokalisering och utformning av det planerade översvämningsskyddet. Med anledning av inkomna yttranden och synpunkter har kommunen dock utrett förslag till mindre justeringar av skyddets läge i sidled på vissa sträckor, vilket i förevarande mål innebär att det framställs alternativyrkanden om tillstånd och tvångsrätt samt i anslutning därtill ges in kompletterande underlag avseende berörda fastigheter och sakägare enligt nedan.

Mot denna bakgrund har kommunen följande

1.2 Yrkanden

(Nedan anges kommunens konsoliderade yrkanden, med tillägg och justeringar i kursiv stil.)

1.1 Anläggande av översvämningsskydd

Vellinge kommun yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar kommunen tillstånd enligt miljöbalken, innefattande tillstånd till markavvattnings enligt 11 kap. 3 § miljöbalken, att inom de fastigheter som anges i Bilaga D,

- a) dels utföra och bibehålla översvämningsskydd med den sträckning som anges i Bilaga A1 och *preciseras i Bilaga B6,*
 - *i delområdena Ljunghusen 6–7 i första hand med justerad sträckning såtillvida att fastigheter som anges i **Bilaga K12C** tillkommer och sträckningen enligt **Bilaga K12A** ersätter Bilaga B6 lokalt inom dessa delområden, i andra hand utan justeringen i dessa delområden,*
 - *i delområdena Falsterbo-Skanör 3–7 alternativt med justerad sträckning såtillvida att fastigheter som anges i **Bilaga K13C** tillkommer och sträckningen enligt **Bilaga K13A** ersätter sträckningen enligt Bilaga B6 lokalt inom dessa delområden,*
- b) dels reparera befintliga sanddyner på de platser som anges i Bilaga A2,

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som närmare beskrivs i ansökan med bilagor.

1.2 Dispenser

Kommunen yrkar vidare att mark- och miljödomstolen meddelar

- a) dispens enligt 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken från föreskrifterna för naturreservaten Flommen, Kämpinge strandbad, Ljungskogens och Ljunghusens strandbad, Norra Ljunghusen, Skanör Höll, Skanörs Ljung och Falsterbohalvöns havsområde för ansökta åtgärder enligt punkt 1.1 ovan inom respektive naturreservat, samt för flytt av badhytter inom naturreservaten Flommen och Ljungskogens och Ljunghusens strandbad;
- b) dispens enligt 7 kap. 7 och 10 §§ miljöbalken från naturminnesskyddet för naturminnet Räng för ansökta åtgärder inom området för naturminnet;
- c) dispens enligt 15 § artskyddsförordningen för ansökta åtgärder som kan ha en påverkan på förekomst av de fridlysta växterna backsippa, hedblomster, pipstakra, klockgentiana, flockarun och kustarun; samt
- d) dispens från markavvattningsförbudet enligt 11 kap. 14 § miljöbalken.

1.3 Natura 2000

Kommunen ansöker om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för i ansökan beskriven verksamhet inom Natura 2000-områdena Falsterbohalvön, Falsterbo skjutfält och Falsterbo-Foteviken.

1.4 Tvångsrätt

Kommunen yrkar att mark- och miljödomstolen i enlighet med 28 kap. 10 § första stycket 1 p. och 6 p. miljöbalken förordnar om rätt att ta i anspråk erforderliga mark- och vattenområden för den verksamhet som omfattas av sökt tillstånd enligt punkten 1.1 ovan, samt att under anläggningstiden för skydden tillfälligt ta i anspråk erforderliga arbets- och etableringsytor, inom de fastigheter som anges i Bilaga E *samt*

- a) *vid bifall till kommunens förstahandsyrkande yrkande enligt 1.1 (a) ovan, första strecksatsen, även inom de fastigheter som anges i **Bilaga K12D**.*
- b) *vid bifall till kommunens alternativyrkande enligt 1.1 (a) ovan, andra strecksatsen, även inom de fastigheter som anges i **Bilaga K13D**.*

1.5 Övriga yrkanden

Slutligen yrkar kommunen att mark- och miljödomstolen

- a) fastställer att arbetena ska vara färdigställda inom tio (10) år från den dag då tillståndet vunnit laga kraft,
- b) bestämmer tiden för anmälan av anspråk på ersättning för oförutsedd skada på grund av den ansökta vatten-

verksamheten till fem (5) år räknat från utgången av arbetstiden,

- c) med stöd av 22 kap. 28 § miljöbalken förordnar att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande),
- d) föreskriver villkor i enlighet med sökandens förslag, vilket redovisas i punkten 1.4 nedan och
- e) godkänner den till ansökan den 29 juni 2018 bifogade miljökonsekvensbeskrivningen (Bilaga C till tillståndsansökan) med kompletteringar gjorda den 22 mars 2019 (ab 52) och i bilagor till detta yttrande.

1.3 Inställning

Kommunen bestrider samtliga inkomna yrkanden om avvisning av ansökan.

Kommunen bestrider samtliga inkomna yrkanden om avslag på ansökan.

Vissa inkomna yttranden med förslag till en alternativ lokalisering av skyddet har föranlett kommunen att justera eller lägga till yrkanden enligt vad som angetts i punkt 1.1 ovan. Övriga inkomna yrkanden om ändringar av lokaliseringen eller utformningen av översvämningsskyddet bestrids.

När det gäller ersättningar vitsordas generellt att det föreligger en principiell rätt till inträngsersättning för sakägare som erbjudits sådan ersättning enligt Bilaga G. De erbjudna ersättningsbeloppen enligt bilagan är skäligen.

Utan att för närvarande ta ställning i enskilda fall förutser kommunen att s.k. annan skada generellt inte kommer att kunna uppskattas eller beräknas innan skyddet har utförts och återställandeåtgärder vidtagits inom respektive delsträcka. I den mån sådana ersättningskrav framställs önskar kommunen ange att dess preliminära uppfattning är att prövning av ersättning för sådan "annan skada" bör skjutas upp under en provotid av lämplig längd efter det att översvämningsskyddet anlagts på berörda delsträckor, se punkt 3.3 nedan.

Kommunen kommer att ta ställning till yrkanden om ersättning för rättegångskostnader när de preciserats.

1.4 Förslag till villkor för verksamheten m.m.

(Nedan anges kommunens konsoliderade förslag till villkor för verksamheten, med tillkommande eller justerade förslag i *kursiv stil*.)

1. Verksamheten ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angett i ansökan eller i övrigt anført och åtagit sig i målet.
2. Anläggningsarbeten ska bedrivas så att överskridande av Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) i görligaste mån undviks. Åtgärder som medför att de allmänna råden om buller från byggplatser (NFS 2004:150) överskrids får endast bedrivas dagtid, kl. 07:00-19:00.
3. Till undvikande av störning på häckande fågel ska bullrande arbeten inte utföras längs de delsträckor som markerats på *till ansökan* bilagda karta, Bilaga A3, under perioden 1 april – 15 augusti.

4. Kemiska produkter ska förvaras och hanteras så att risken för förorening av mark och vatten minimeras.

5. Förslag till slutlig placering av temporära etableringsytor för anläggningsarbeten ska upprättas efter samråd med tillsynsmyndigheten och inges till tillsynsmyndigheten senast två (2) månader före det att de anläggningsarbeten, för vilka respektive etableringsyta behöver tas i anspråk, påbörjas.

6. När etableringsyta inte längre behövs för anläggningsarbeten ska denna avstädas och återställas i godtagbart skick.

7. Förslag till kontrollprogram för verksamheten ska upprättas efter samråd med tillsynsmyndigheten och inges till tillsynsmyndigheten senast två (2) månader innan respektive anläggningsetapp påbörjas, eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Kontrollprogrammet ska bl.a. omfatta kriterier för fastställande av externa jordmassors kvalitet och kriterier för att avgöra huruvida användning får ske på viss plats innan sådana externa massor används för anläggningsändamål.

7 (a) Innan arbeten påbörjas vid delsträckor där det vid naturvärdesinventeringen identifierats områden med naturvärdesklass 3 eller högre, ska förnyad inventering göras för hedblomster, backsippa, pipstäkra, klockgentiana, flockarun och kustarun. Om det därvid upptäcks exemplar av arterna i påverkansområdet ska samråd ske med tillsynsmyndigheten och därefter ska sökanden vid behov besluta om ytterligare skadeförebyggande åtgärder vid arbeten längs berörda delsträcka.

8. Kommunen föreslår slutligen att mark- och miljödomstolen enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken överlåter åt tillsynsmyndigheten att,

(a) om behov av anpassning av skyddens dragning eller utformning föreligger, på förslag från sökanden besluta om närmare placering och utformning av översvämningsskyddet och vid behov föreskriva närmare villkor i detta avseende, och

(b) om det finns behov av hänsyn till häckande fältpiplärka vid Falsterbo skjutfält vid tiden för arbetena, på förslag från sökanden föreskriva närmare villkor om sådan hänsyn.

9. Tillförda massor för anläggande av översvämningsskydden i enlighet med tillståndet, *inklusive tillförd sand vid reparation av dyner*, ska uppfylla miljökriterierna i Tabell 1 nedan, med angivande av känsliga områden i Tabell 1. Efter laktester av massor eller annan utredning får, efter samråd med tillsynsmyndigheten, undantag göras från de gränsvärden som anges i Tabell 1.

Ämne	Känsliga områden (mg/kg)	Övriga områden (mg/kg)
Antimon	0,5	20
Arsenik	8,0*	
Barium	200	
Bly	20	80
Kadmium	0,35	4,0
Kobolt	15	20
Koppar	30	80
Krom	50	80
Kvicksilver	0,1*	1,5
Molybden	1,0	70
Nickel	50	70
Vanadin	60	100
Zink	80	250
Alifat>C5-C8	1,8	50
Alifat>C8-C10	12	50
Alifat>C10-C12	100	
Alifat>C12-C16	100	
Alifat>C16-C35	100	
Aromat>C8-C10	2,5	10
Aromat>C10-C16	1,8	3,0
Aromat>C16-C35	0,2	10
Bensen	0,10	0,40
Toluen	0,18	10
Etylbensen	0,4	10
Xylen	0,35	10
PAH L	0,50	3,0
PAH M	0,35	10
PAH H	0,50	2,5

Tabell 1. Miljökriterier som beaktar spridning till ytvatten i känsligare områden (recipienter som kan vara avskurna från havet) respektive övriga områden.

*Regional bakgrundshalt.

2 SAKÄGARE M.M.

2.1 Uppdateringar av sakägarförteckning

Kommunen har under sommaren 2019 gjort omfattande efterforskningar och ett antal kompletteringar av sakägarförteckningen med adressuppgifter till vissa sakägare, som saknat eller haft inaktuella uppgifter registrerade.

En konsoliderad version av sakägarförteckningen i förevarande mål ges in som **Bilaga F** (bilagan ersätter tidigare ingivna versioner av Bilaga F).

Utöver de tidigare gjorda kompletteringarna har sakägarförteckningen kompletterats med uppgifter om tre ägare till byggnader på ofri grund, som blivit kända genom kommunens fortlöpande kontakter med enskilda och som berörs av den ansökta verksamheten på följande sätt:

- Ägare till två mindre "stugor" inom kommunens fastigheter Vellinge Skanör 3:25 respektive Vellinge Skanör 3:32. Stugorna är av mindre och enkelt slag (friggebodslänkande, uppskattningsvis cirka 25 kvadratmeter utan vatten eller avlopp), uppförda utan bygglov utanför detaljplanerade områden. Det finns, så vitt känt för kommunen, inte några skrivna avtal om nyttjande av marken. Det är dock fråga om byggnader som funnits på marken i tiotals år. Med den ansökta sträckningen behöver båda stugorna flyttas eller rivas vid anläggande av skyddet.
- Ägaren till ett enkelt stall inom kommunens fastighet Vellinge Skanör 3:25. Liksom för "stugorna" finns inga skrivna avtal om nyttjandet men byggnaden har funnits på platsen en längre tid. Själva stallet berörs inte av markanspråk eller ansökt verksamhet, däremot nyttjar stallägaren även närliggande mark som delvis berörs av markanspråken för skyddet.

De tre bedöms vara sakägare i förevarande mål och har därför lagts till i sakägarförteckningen (huvuddokumentet) som enskilda vars nyttjanderätter till mark berörs. Som tillkommande sakägare bör de tre inkluderas vid kungörelse och/eller erhålla underrättelse om målet.

Sakägarförteckningen har även, för tydlighets skull, kompletterats med uppgifter om vissa fastigheter med olika lagfaren och taxerad ägare. För att bibehålla en överblickbar struktur i huvuddokumentet har delägar- och adressuppgifter i dessa fall förts ut till en **Bilaga F (I) uppgifter om äldre dödsbon**, detta då uppgifter om den lagfarna ägaren saknas helt eller visat sig vara felaktiga och/eller föråldrade och inte kunnat utredas vidare. I dessa fall finns dock taxerade ägare som angetts med adressuppgifter i sakägarförteckningen.

2.2 Samfälligheter

Markanspråken för den ansökta verksamheten omfattar ett antal omfångsrika samfälligheter med ett mycket stort antal delägare. Vid kontakter med mark- och miljödomstolen har diskuterats frågor om delgivning av de samfälligheter som finns upptagna i sakägarförteckningen (ab 169).

Enligt 22 kap. 3 och 5 §§ miljöbalken behöver meddelande om mark- och miljödomstolens kungörelse av ansökan skickas till vattenförbund eller samfälligheter enligt miljöbalken eller äldre motsvarande lagstiftning, dock inte till andra typer av samfälligheter som omfattas av kungörelsen.

Samtliga av ansökan berörda marksamfälligheter omfattas av mark- och miljödomstolens kungörelse av ansökan, ab 62. Det saknas kända uppgifter om styrelser eller förvaltning för delgivning av samfälligheterna. Flera av samfälligheterna är vidare mycket gamla samt stora till ytan och delägartalet.

2.2.1 Vägsamfälligheter

Av de berörda marksamfälligheterna med fler än ett tiotal delägare – som därmed inte preciserats i sakägarförteckningen vid tiden för ansökan – har elva (11) stycken ändamålet "väg", nämligen:

- Vellinge Höllviken S:22,
- Vellinge Ljunghusen S:22,
- Vellinge Ljunghusen S:23,
- Vellinge Ljunghusen S:24,
- Vellinge Ljunghusen S:25,
- Vellinge Skanör S:24,
- Vellinge Skanör S:25,
- Vellinge Skanör S:38,
- Vellinge Skanör S:39,
- Vellinge Skanör S:40 och
- Vellinge Skanör S:5.

Kommunen känner inte till någon styrelse eller annan som förvaltar de angivna marksamfälligheterna. Avstämning har gjorts mot kända vägföreningar och vägsamfälligheter i Vellinge utan att det framkommit att någon av dessa föreningar förvaltar berörd samfällad mark. På förfrågning till lantmäterimyndigheten (samfällighetsföreningsregistret) har myndigheten inte funnit några registrerade föreningar som anges förvalta samfälligheterna. Trots gjorda efterforskningar har det således inte framkommit vem som förvaltar den aktuella samfällda marken.

Med hänsyn till ändamålet bedöms det som uteslutet att samfälligheter med vägändamål är inrättade enligt miljöbalken eller äldre motsvarande lagstiftning.

Kommunen konstaterar att kungörelsen bör utgöra tillräcklig underrättelse till samfälligheterna med ändamål "väg" (22 kap. 3 § miljöbalken).

2.2.2 Samfälligheter med oklart ändamål, som bör delges

Fem (5) berörda samfälligheter med fler än ett tiotal delägare är inrättade eller omregistrerade under tidigt 1900-tal med följande ändamål.

- Falsterbo S:4 ("tångvall", fler än 200 delägare),
- Höllviken S:82 ("strandområde", fler än 10 delägare),
- Skanör S:29 ("jordvall", fler än 90 delägare),
- Skanör S:32 ("jordvall", fler än 90 delägare), och
- Höllviken S:133 (inga uppgifter i fastighetsregistret).

Rättsgrunden för inrättande av dessa marksamfälligheter har inte kunnat utredas fullständigt. Lantmäterimyndigheten har inte kunnat svara på vad grunden för inrättande varit. Svar har inte heller återfunnits genom egna efterforskningar, inkluderande genomgång av historiska lantmäteriakter. Trots att det framstår som osannolikt kan det inte uteslutas att samfälligheterna är inrättade enligt någon äldre motsvarighet till bestämmelser i miljöbalken.

Kommunen känner inte till någon styrelse eller annan som förvaltar mark-samfälligheterna. På förfrågning till lantmäterimyndigheten (samfällighets-föreningsregistret) har myndigheten inte funnit några registrerade föreningar som förvaltar marksamfälligheterna.

Enligt 49 § första stycket tredje punkten och tredje stycket delgivningslagen kan delägare i en samfällighet i vissa fall delges genom kungörelse, varvid det dock även ska skickas ett meddelande om delgivningen till någon eller några av delägarna. Om en statlig myndighet eller kommun är delägare i samfälligheten ska meddelande alltid skickas till dem.

Den uppdaterade *Sakägarförteckningen*, **Bilaga F**, har mot denna bakgrund kompletterats med samtliga delägare i Höllviken S:82 samt med en ***Bilaga F (II)*** *Uppgifter för delgivning av samfälligheter*. I bilagan framgår tio (10) delägare i envar av samfälligheterna Vellinge Falsterbo S:4, Vellinge Skanör S:29 och Vellinge Skanör S:32. För fullständighets skull är även fastighetsregisterutdrag för samfälligheterna, där samtliga deläggande fastigheter framgår, inkluderade jämte Bilaga F. Marksamfälligheten Vellinge Höllviken S:133, *Södra strand-malen*, är outredd och har varken angivet ändamål eller angivna delägare enligt fastighetsregistret. Vid sina efterforskningar har Metria lyckats finna uppgifter i äldre lantmäteriakter om fem (5) deläggande fastigheter, som angetts i Bilaga F (II).

Metria har även kontrollerat om någon deläggande fastighet ägs av en statlig myndighet och konstaterat att detta inte är fallet. Kommunen är ägare till flera deläggande fastigheter, men behöver inte delges ansökan.

Kommunen konstaterar sammanfattningsvis att det framstår som lämpligt att dessa fem samfälligheter, till undvikande av osäkerhet om 22 kap. 5 § miljöbalken uppfyllts, även (utöver kungörelsen) underrättas om ansökan per brev. Då samfälligheterna har många delägare och det inte finns kända styrelser eller förvaltare att delge, kan försändelsen skickas till det urval av delägare som angetts i Bilaga F (II).

2.3 Badhytter

Kommunen har under sommaren 2019 fortsatt efterforska vilka som är ägare respektive har nyttjanderätt till badhytter som berörs av den ansökta verksamheten.

Efter att en uppdaterad Bilaga K10 getts den 21 augusti in har adressuppgift till ägaren av badhytt nr 35 utretts och uppdaterats.

I detta sammanhang vill kommunen notera att det bland inkomna yttranden finns motstridiga uppgifter om ägandet av badhytt nr 9 (inom fastigheten Vellinge Ljunghusen 16:29) från badhyttens ägare och fastighetens ägare. Till undvikande av oklarhet hemställer kommunen att mark- och miljödomstolen förelägger Catrin Sternsjö och Pia Jeppsson att yttra sig över vad den andre har anfört (ab 87 och ab 122).

Vidare har det inkommit ett gemensamt yttrande från Lena och Ulf Pettersson angående badhytt nr 32, för vilken endast Lena Pettersson tidigare angetts till kommunen som ägare (ab 132).

Mot denna bakgrund har en konsoliderad förteckning över *kända ägare till berörda badhytter* upprättats och ges in, **Bilaga K10** (bilagan ersätter tidigare ingivna versioner av Bilaga K10).

2.4 Komplettering av värderingar (ab 187)

Mark- och miljödomstolen har efterfrågat komplettering av värderingar och underlag för erbjudna ersättningsbelopp för fastigheterna Vellinge Falsterbo 2:7, 2:8 och 2:10 samt Vellinge Ljunghusen 11:7, 11:8, 11:89, 11:90, 11:91 och 11:92 (ab 187).

I samband med yttrande av den 22 mars 2019 har kommunen gett in kompletterande värderingar och underlag för erbjudna ersättningsbelopp för fastigheterna Vellinge Falsterbo 2:7, Vellinge Falsterbo 2:8 samt Vellinge Ljunghusen 11:7, Vellinge Ljunghusen 11:89 och Vellinge Ljunghusen 11:90 (värderingarna finns således i domstolens akt som bilagor till ab 52).

Av kompletteringen den 22 mars 2019 (ab 52) framgår vidare att tidigare angivna markanspråk avseende fastigheterna Vellinge Ljunghusen 11:8, Vellinge Ljunghusen 11:91 och Vellinge Ljunghusen 11:92 bortfallit efter justeringar av vallens sträckning i samråd med Ljunghusens golfklubb. Därför kommer inte kompletterande värderingar eller underlag att ges in för dessa tre fastigheter.

Värdering och underlag för erbjudet ersättningsbelopp avseende fastigheten Vellinge Falsterbo 2:10 bifogas som **Bilaga K14**.

Med anledning av nyssnämnda komplettering inges även en konsoliderad version av förteckningen över *Erbjudna ersättningar*, **Bilaga G**. Bilagan ersätter tidigare ingivna versioner av Bilaga G.

Kommunen noterar i detta sammanhang att tillkommande sakägare som äger byggnader på ofri grund inom kommunens fastigheter (dvs. samtliga tre som angetts ovan) inte erbjuds ersättning i målet. Detta beror på att frågor om ändringar i deras användning av kommunens mark, och eventuell avveckling av rättigheter i samband därmed, kommer att hanteras i första hand i enlighet med reglerna i jordabalken.

2.5 Förteckningar med anledning av justerade och alternativyrkanden

Med anledning av kommunens justerade och alternativa yrkanden i punkt 1.2 ovan, för mindre förflyttningar i sidled längs den ansökta sträckningen, inges nya underlag för respektive yrkande enligt följande.

2.5.1 Delområde Ljunghusen 6–7

Justeringen i denna del innebär att den ansökta sträckningen av vall i berörda delområden flyttas cirka 10 meter i sidled in på enskild mark (detta skulle inte vara synbart på Bilaga A1, som därför inte justeras).

En karta utvisande den justerade sträckningen i delområdet ges in som **Bilaga K12A Markanspråskarta**.

Den aktuella justeringen av sträckningen innebär att det tillkommer två fastigheter som berörs av permanent markanspråk för översvämningsskyddet och yrkad tvångsrätt, vilka fastigheter anges i **Bilaga K12C förteckning över tillkommande berörda fastigheter** och **Bilaga K12D förteckning över till-**

*kommande fastigheter för vilka det yrkas tvångsrätt. Tillkommande sakägare anges i **Bilaga K12E** förteckning över tillkommande sakägare.*

Med hänsyn till att justeringen är begärd av fastighetsägarna och görs enligt överenskommelse, föranleder justeringen inga nya erbjudanden om ersättning.

Justeringen medför inte att det avgår några fastigheter från angivna markanspråk, däremot minskar markanspråket inom Natura 2000-mark som ägs av kommunen.

2.5.2 Delområde Skanör-Falsterbo 3–7

Justeringen i denna del innebär att den ansökta sträckningen av murliknande skydd i berörda delområden flyttas enstaka meter i sidled in på enskild mark (detta skulle inte vara synbart på Bilaga A1, som därför inte justeras).

En karta utvisande den justerade sträckningen ges in som **Bilaga K13A**, *Markanspråkskartor*.

I och med justeringen tillkommer ytterligare fastigheter som berörs av permanenta markanspråk för översvämningsskyddet och yrkad tvångsrätt, vilka fastigheter anges i **Bilaga K13C** *förteckning över tillkommande berörda fastigheter* och **Bilaga K13D** *förteckning över tillkommande fastigheter för vilka det yrkas tvångsrätt*. Tillkommande sakägare anges i **Bilaga K13E** *förteckning över tillkommande sakägare*.

Med hänsyn till att justeringen är begärd av flertalet av berörda fastighetsägare, och kommunen söker kontakt med samtliga för att så långt som möjligt träffa överenskommelser för nyttjande av marken, föranleder justeringen för närvarande inga nya erbjudanden om ersättning.

Det avgår inte några fastigheter eller sakägare på grund av justeringen, däremot minskar markanspråket inom Natura 2000-mark som ägs av kommunen.

3 GRUNDER HÄNFÖRLIGA TILL GJORDA JUSTERINGAR M.M.

Kommunen vidhåller och hänvisar generellt till vad som anförts i ansökan och kompletteringar som grund för sina yrkanden i målet.

3.1 Justeringar

3.1.1 Delområde Ljunghusen 6–7

Som angetts i punkt 1.2 ovan har kommunen gjort en mindre justering av huvudyrkandet avseende sträckningen av översvämningsskyddet lokalt inom delområdena Ljunghusen 6–7 (se markering med röd pil i bilden nedan).

Figur 1. Översiktskarta från MKB (Bilaga C till ansökan), s. 14. Platsen för justeringen är markerad med en röd pil.

Den aktuella justeringen innebär kortfattat att av översvämningsskyddet längs en sträcka på cirka 120 meter flyttas några meter i sidled till enskild mark på de berörda fastighetsägarnas begäran (se ab 134). Genom att översvämningsskyddet lokaliseras inom fastigheterna Vellinge Ljunghusen 9:25 och 9:26 medan den befintliga stigen behåller sin sträckning inom Vellinge Ljunghusen 9:85 och 9:40, utanför skyddet sett från fastighetsägarnas mark, bedöms skyddet medföra mindre insyn och störning för fastighetsägarna.

Markanspråket inom Natura 2000 minskar samtidigt något, vilket får anses vara en fördel principiellt även om skillnaderna i faktisk påverkan mellan alternativen bedöms vara obetydliga.

Kommunen uppfattar fastighetsägarnas förslag som ett bättre alternativ i alla avseenden utom det ökade ingreppet i enskild egendom. Fastighetsägarnas positiva inställning till att översvämningsskyddet flyttas till deras mark är därmed avgörande för att kommunen bedömer det justerade yrkandet som bättre vid en avvägning mellan samtliga enskilda och allmänna intressen som berörs av förändringen.

Ändringen och miljökonsekvenser därav beskrivs närmare i **Bilaga K12B**.

Berörda fastigheter har erbjudits att teckna servitutsavtal med kommunen avseende föreslagen justerad sträckning. Som framgått ovan ansöks även om tvångsrätt för den justerade sträckan.

Det ursprungliga yrkandet avseende översvämningsskyddets sträckning inom *Ljunghusen 6–7* ligger kvar som andrahandsyrkande i målet.

3.1.2 Delområde Skanör-Falsterbo 3–7

När det gäller delområdet Skanör-Falsterbo 3–7 har yttranden inkommit från ett stort antal enskilda fastighetsägare (ab 92 m.fl.) som bl.a. har önskemål om att det planerade översvämningsskyddet ska flyttas in på deras mark, på yta där det idag finns en tångvall. Även Falsterbonäsets Naturvårdsförening (FNF) (ab 154) har förordat att översvämningsskyddet anläggs där tångvallen är belägen idag. Området som berörs är markerat med röda pilar i bilden nedan.

Figur 2. Översiktskarta från MKB (Bilaga C till ansökan), s. 14. Platsen för justeringen (dess början och slut) är markerad med röda pilar.

Den föreslagna justeringen innebär kortfattat att översvämningsskyddet längs en sträcka på cirka 700 meter flyttas någon/några meter i sidled till enskild mark.

Kommunen uppskattar de konstruktiva förslagen till justeringar. Inom det aktuella området finns ett stort antal allmänna och enskilda intressen att beakta, som delvis talar i motstridiga riktningar. Liksom i *Ljunghusen 6–7* är en omständighet som talat mot att lokalisera vallen på enskild mark just att sådan lokalisering bedömts medföra större och mer kännbara ingrepp i enskild egendom. Med hänsyn till fastighetsägarnas inställning har kommunen sett över bedömningen av översvämningsskyddets lokalisering i området på nytt.

Det vidhålls att den ansökta lokaliseringen är lämplig och en god avvägning mellan de olika allmänna och enskilda intressen som gör sig gällande i området. Fastighetsägarnas angivna positiva inställning och FNF:s förslag med anförda skäl talar för justeringen. Ett skydd förlagt i tångvallens sträckning skulle vidare innebära minskat markanspråk i Natura 2000-området. Den s.k. visningshöjden – höjden på skyddet som är synlig över mark för fastighetsägarna – skulle även minska eftersom tångvallens höjd är högre än marknivån och stigen närmast utanför fastighetsgränserna. Mot förslaget talar att det finns ett allmänintresse av att bevara tångvallen, ett registrerat fornminne. Vidare är marken inom de berörda fastigheterna detaljplanerad (plan SF94t, vilken berörts i MKB och getts in i målet sedan tidigare). Kommunen bedömer preliminärt att översvämningsskydd inom berörd mark inte är att betrakta som planenligt, men däremot kan godtas såsom en mindre avvikelse från detaljplan (med liknande motivering som utvecklats i punkt 4.8.9 nedan för detaljplan H105). Till undvikande av eventuell osäkerhet avser dock kommunen initiera en planändring även för SF94t.

Ändringen och miljökonsekvenser därav beskrivs närmare i **Bilaga K13B**.

Sammantaget finner kommunen att ett fungerande översvämningsskydd kan anläggas enligt båda alternativen, som vart och ett har sina egna tydliga fördelar och nackdelar. För att möjliggöra en fullödig prövning i målet av avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen, justeras kommunens yrkande till att avse endera sträckningen (alternativa yrkanden).

3.1.3 Förttydligande angående Hamnvägen

Kommunen får även – med anledning av vad Länsstyrelsen Skåne anført (ab 133) – göra följande precisering av sin inställning gällande delområdet Skanör-Falsterbo 21–22, som utgör ett möjligt undantag från den principiella utgångspunkten att det planerade översvämningsskyddet kan fylla sin funktion endast som en helhet (ett sammanhängande skydd utan avbrott där vatten kan strömma in). Det planerade skyddet vid aktuellt delområde har delvis ändamålet att skapa en buffertzona som gör översvämningsskyddets funktion mer robust vid extremhändelser. Anläggningen i detta område behövs för att översvämningsskyddet ska bli mindre sårbart och därmed klart mera ändamålsenligt, se Bilaga B (Teknisk beskrivning) punkt 9. Denna del av det planerade skyddet är dock inte oundgänglig för att det skyddet ska kunna fungera som översvämningsskydd.

Mot denna bakgrund vill kommunen uppmärksamma att huvudyrkandet i förevarande mål även får anses inrymma yrkande om tillstånd att få anlägga översvämningsskydd i enlighet med ansökan men utan berörd delsträcka inom Skanör-Falsterbo 21–22. Kommunens vill samtidigt framhålla att detta är ett säkerhetsmässigt sämre alternativ, som endast aktualiseras om mark- och miljödomstolen finner att det av något skäl finns hinder mot att bevilja ansökan såvitt avser anläggningen vid Hamnvägen.

3.2 **Förslag till kompletterande villkor**

Länsstyrelsen har framfört synpunkten att det enligt myndighetens uppfattning behövs ytterligare inventeringar av fridlysta och rödlistade växter inom påverkansområdet för verksamheten samt eventuellt villkor om skadeförebyggande åtgärder med inriktning på dessa växter. Som alternativ har länsstyrelsen föreslagit att det delegeras till tillsynsmyndigheten att besluta om villkor i samband med utförandet.

Kommunen bemöter synpunkten nedan i punkt 4.8.6. Sammanfattningsvis är de inventeringar som gjorts utförliga och det har i målet lämnats detaljerade uppgifter om förekomst av fridlysta och rödlistade arter både inom och nära påverkansområdet. Länsstyrelsens önskemål om detaljerad redovisning ner på individnivå framstår inte som relevant med hänsyn till dels att gjorda inventeringar visat att flertalet av arterna enligt yrkandet inte ens finns inom påverkansområdet, dels att anläggningsarbetena kommer att utföras om ett antal år varvid växtplatserna för de arter som har återfunnits mycket väl kan ha ändrats. Berörda platser där någon fridlyst eller rödlistad art påträffats i översvämningsskyddets sträckning är på de västra och södra delarna av Falsterbonäset och ligger i tidplanen för projektet som etapp 3 och 4 samt en kort sträcka som etapp 2 (jfr Bilaga K5 med MKB, bilaga C till ansökan, Figur 3.2). Det innebär att sträckorna ska anläggas mer än 5 år efter lagakraftvunnen dom, att jämföra med växternas livscykel (hedblomster är tvåårig och backsippa är flerårig). När det gäller påverkan i anläggningsskedet har kommunen redan åtagit sig att lyfta bort ytliga jordlager, bevara och återplacera dem i samband med färdigställande av översvämningsskyddet. Detta är enligt kommunens mening en fullgod skadeförebyggande åtgärd för att växtlighet inom påverkansområdet, inklusive eventuella fridlysta eller rödlistade arter, ska återetablera sig på samma plats. Kommunens åtagande bedöms mer effektivt för detta syfte än länsstyrelsens förslag (se Bilaga K15, punkt 7).

Mot denna bakgrund framstår det inte som relevant att nu kräva ytterligare inventeringar utöver de som redan gjorts, eller utforma åtgärder inriktade på enstaka exemplar av växter. Kommunen föreslår likväl, enligt önskemål i ab 133, ett eventuellt nytt villkor 7 (a) om inventering före utförandeskedet.

Länsstyrelsen har anfört att det enligt myndighetens uppfattning behövs föreskrifter om hänsyn till fältpiplärka vid Falsterbo skjutfält och som alternativ föreslagit att det kan delegeras till tillsynsmyndigheten att fatta sådana beslut.

Som anförts tidigare har kommunen inget emot att ta hänsyn till om det skulle etablera sig en population av fältpiplärka innan anläggningsarbetena utförs (i nuläget saknar detta relevans eftersom arten inte häckar i området).

Kommunen föreslår enligt önskemålet ett nytt villkor 8 (a) ovan.

3.3 Uppskjutande av vissa frågor om ersättning

Enligt 22 kap. 27 § miljöbalken får mark- och miljödomstolen, när verkningarna av verksamheten inte kan förutses med tillräcklig säkerhet vid tidpunkten för tillståndsprövningen, skjuta upp frågan om ersättning till dess erfarenhet har vunnits av verksamhetens inverkan (s.k. prøvotidsförordnande).

Utan att för närvarande ta ställning i enskilda fall förutser kommunen att s.k. annan skada typiskt sett inte kommer att kunna uppskattas eller beräknas innan skyddet har utförts och återställandeåtgärder vidtagits inom respektive delsträcka. I den mån sådana ersättningskrav framställs i målet önskar kommunen ange att dess preliminära inställning är att prövningen av ersättning för sådan "annan skada" som utgångspunkt bör skjutas upp under en prøvotid av lämplig längd efter det att översvämningsskyddet anlagts på berörda delsträckor, se punkt 3.3 nedan. Kommunen noterar att bland andra Falsterbo Golfklubb och Ljunghusens Golfklubb i sina yttranden (se nedan) förbehållit sig rätten att begära ersättning för "annan skada". Om en prøvotid i någon del bestäms för s.k. annan skada bör sådan prøvotid lämpligen löpa från och med den tidpunkt då tillståndet för viss delsträcka tagits i anspråk och till viss tid (t.ex. 3 år) därefter.

I de fall ersättningsfrågan skjuts upp, ska det som utgångspunkt bestämmas ett provisoriskt ersättningsbelopp för skada eller förlust som kan antas bli mera kännbar. Kommunen vitsordar i så fall belopp enligt Bilaga G som eventuell provisorisk ersättning. Vid prøvotidsförordnande i enlighet med vad kommunen hemställt ovan är förordnande om säkerhet för framtida ersättningar enligt 22 kap. 27 § fjärde stycket inte behövligt (se MÖD 2004:26).

3.4 Kompensationsåtgärder

Länsstyrelsen har upprepat kravet att kommunen ska föreslå kompensationsåtgärder för ansökta dispenser från skyddsföreskrifter för naturreservat och naturminne.

Kommunen vidhåller att den ansökta verksamheten i förevarande mål, efter att skadeförebyggande och återställande åtgärder vidtagits, endast får en obetydlig påverkan på naturvärdena i de skydd som berörs och därmed kan tillåtas utan särskild gottgörelse.

Hänvisning görs till kommunens yttrande av den 22 mars 2019, punkt 6.2.2 med där gjorda hänvisningar och till punkt 4.8.3-4.8.5 nedan.

Trots det nyss anförda får kommunen härmed tillmötesgå länsstyrelsens krav genom att inkomma med förslag på möjliga kompensationsåtgärder, för det fall mark- och miljödomstolen skulle bedöma det aktuellt.

Kommunen får erinra om att i princip hela yttre delen av Falsterbonäset omfattas av områdesskydd av olika slag. Den ansökta verksamheten berör flera små ytor inom skyddade områden och så långt som möjligt endast mark som redan är ianspråktagen och påverkad av mänsklig närvaro, mark med mindre naturvärden och mark i områdenas ytterkanter. Mot denna bakgrund går det exempelvis inte att identifiera en viss naturmiljö som förstörs, vilken naturmiljö det framstår som relevant att återskapa på annan plats.

En ytterligare konsekvens av att naturmark på Falsterbonäset i stor utsträckning omfattas av områdesskydd, är att möjliga kompensationsåtgärder i sig innebär ytterligare ingrepp i skyddade områden.

Kommunens förslag till kompensationsåtgärder är därför inriktade på att främja funktioner/arter och naturvärden som länsstyrelsen fäst särskild vikt vid eller som bedöms värdefulla för området i stort. Förslagen och bedömningar till grund för dem framgår av Bilaga K15 punkt 4.

Sammanfattningsvis föreslår kommunen följande:

- (1) Som kompensation hänförlig till naturreservat föreslås anläggande av nya småvatten på Falsterbonäset för att bl.a. förbättra förutsättningarna för groddjur.
- (2) Som kompensation hänförlig till naturminnet Räng föreslås rensning av vresros inom naturminnesområdet för att förbättra förutsättningarna för strandmolke.
- (3) Vidare, med anledning av påverkan på tångvall, (se alternativyrkandet i 1.1 (a), andra strecksatsen, justerade sträckningen enligt Bilaga K13A) som bedöms ha värde som övervintringsplats för groddjur, föreslår kommunen som kompensation att nya övervintringsplatser anläggs utanför skyddet.

4 INKOMNA YTTRANDE FRÅN MYNDIGHETER OCH ORGANISATIONER

4.1 Sjöfartsverket (ab 11, ab 84)

Sjöfartsverket har tillstyrkt de ansökta åtgärderna.

I ab 11 anförde *Sjöfartsverket* synpunkter rörande åtgärder på fastigheten Vellinge Räng 10:231, som enligt vad myndigheten har anført i ab 84 blivit tillgodosedda genom gjorda kompletteringar. Myndigheten avser inte begära ersättning utöver den intrångsersättning som kommunen erbjudit.

Kommunen har inget ytterligare att tillägga med anledning av yttrandet.

4.2 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (ab 8, ab 86)

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) har anført att remisshandlingarna är tydliga och beaktat frågeställningar kring framtida havsnivåer och nederbörd.

Myndigheten tillägger vidare att det är viktigt att ta hänsyn till effekter av ett klimat i förändring och förlägga ny bebyggelse på för syftet lämplig mark.

Kommunen har noterat synpunkterna och har inget ytterligare att tillägga med anledning av SMHI:s yttrande.

4.3 Statens geotekniska institut (ab 13, ab 161)

Statens geotekniska institut (SGI) har lyft fram att kommunen i stort gjort ett väl genomarbetat underlag för översvämningsskydden samt noterat att översvämningsskyddet i berörda områden är väsentlig och kommer att öka. Det är myndighetens uppfattning att en vall mycket väl kan fylla sin funktion för tillfälliga högvatten fram till 2065.

I sak har SGI vidare anfört

- avseende geoteknik, att det är av vikt att sand som återförs till dynerna är av samma typ för att inte påverka ekosystem och dynbildning, samt att det bör förtydligas hur havsnivåhöjningens påverkan på erosion och kustlinje fram till 2065 ska hanteras,
- avseende miljögeoteknik, att sökanden rekommenderas att utföra undersökningar och riskbedömningar i förekommande fall före arbeten i anslutning till kända förorenade och potentiellt förorenade områden, samt att ta fram en strategi för att undvika föroreningsutbredning,
- avseende grundvattennivåer, att ett antal fastigheter kommer påverkas negativt av höga grundvattenflöden oavsett invallning, varvid särskilt byggnader med källare är utsatta,
- avseende långsiktig hållbarhet, att det bör säkerställas att skydden kan underhållas för att säkra deras funktion på längre sikt, samt att en tydlig strategi och analys för tiden efter 2065 saknas i underlagen.

Bemötandet av vad SGI anfört utvecklas av Sweco i **Bilaga K17 Komplettering av MKB med anledning av ab 161**.

Kommunen vill i detta sammanhang framhålla att man är medveten om att Falsterbonäset är ett utsatt område för stigande havsnivåer och att det sedan flera år tillbaka bedrivs ett långsiktigt strategiskt arbete med planering och åtgärder mot översvämning i kommunen. Detta har berörts i tillståndsansökan och dess bilagor som bakgrund, se t.ex. ansökan punkt 2 med där gjorda hänvisningar.

Prövningen i förevarande mål ska dock endast omfatta de nu ansökta åtgärderna, som på grund av de överväganden och avgränsningar som redogjorts för i ansökan endast omfattar anläggande av ett översvämningsskydd dimensionerat med beaktande av en extremhändelse år 2065 (även motsvarande 100-årshögvatten år 2100), se ansökan punkt 4.1–4.2 med hänvisningar. Vid valet av dimensionering och tidshorisont har flera faktorer beaktats. Åtgärderna som kommunen ansöker om tillstånd för är sådant som behöver utföras nu för att skydda Falsterbonäset i ett kort till medellångt tidsperspektiv enligt upprättade handlingsplaner. Vidare har beaktats att skydd som anläggs nu (dvs. inom de närmaste tio åren i enlighet med ansökan) ska representera en avvägning mellan att uppnå ett gott skydd mot framtida över-

svämningsrisk respektive att undvika onödig skada och störning för enskilda och allmänna intressen till följd av att skyddet överdimensioneras givet den valda tidshorisonten.

En närmare bedömning av situationen efter år 2065 ligger utanför prövningen som ska göras i förevarande mål. Här ska dock framhållas att kommunens handlingsplaner och överväganden enligt vad som sagts ovan omfattar längre tidsperspektiv. Ännu en anledning till att inte utreda långa tidsperspektiv ytterligare i förevarande mål är att osäkerhetsfaktorer i prognoser samt bedömningar om vilka tekniska lösningar som är tillgängliga och kan bli aktuella, ökar betydligt när långa tidsperspektiv hanteras. Det är således bättre att dessa utredningar och avvägningar görs närmare utförandet. Kommunen bedömer dock att värdet av bebyggelsen innanför det planerade översvämnings-skyddet samt de allmänna och enskilda intressena, både ekonomiska och av andra slag, av att bebyggelsen bevaras väger med betryggande marginal tillräckligt tungt för att fortsatt aktivt arbete med översvämnings-skydd i området ska framstå som försvarligt även efter år 2065.

4.4 Trafikverket (ab 21, ab 128)

I ab 21 anförde *Trafikverket* önskemål om visst kompletterande underlag, som kommunen svarat på i yttrande av den 22 mars 2019.

Trafikverket har nu meddelat att myndigheten inte har några ytterligare synpunkter på ansökan.

Som anförts tidigare kommer kommunen att beakta Trafikverkets önskemål om att vara fortsatt involverade när man övergår till detaljprojektering av översvämnings-skydden. Verkets nu inkomna yttrande föranleder inga ytterligare tillägg från kommunen.

4.5 Fortifikationsverket och Försvarsmakten (ab 27 och 28 samt 82 och 158)

Fortifikationsverket och *Försvarsmakten* har båda anförts att de inte har något att erinra mot den ansökta verksamheten. Myndigheterna har påtalat att det kan finnas oexploderad ammunition inom deras tidigare verksamhetsområde och har därför rekommenderat sökanden att kontakta Försvarsmakten innan arbetena påbörjas i området. Vidare har *Fortifikationsverket* upprepat att den ansökta verksamheten inte får hindra att myndigheterna använder befintliga vägar och passerar in på fastigheten med fordon.

Som anförts i yttrande av den 22 mars 2019 kommer myndigheterna att ha fortsatt möjlighet att nyttja vägarna och nå fastigheten med fordon. Kommunen kommer även att beakta att Försvarsmakten bör kontaktas innan det påbörjas arbeten i områden där oexploderad ammunition kan finnas.

4.6 Falsterbonäsets naturvårdsförening (ab 37, ab 154)

FNF har anförts att det är positivt att kommunen tar riskerna med framtida förhöjda havsnivåer på allvar. Dock har *FNF* synpunkter på utformningen och lokaliseringen av det planerade översvämnings-skyddet.

I yttrandet har *FNF* anförut synpunkter på utformning och lokalisering av översvämningsskyddet samt tidsperspektivet för dimensionering och utförande av skyddet, vilka till stor del är identiska med vad föreningen anförut i samrådet.

Till bemötande av föreningens yttrande hänvisar kommunen generellt till bemötandet i samrådsredogörelsen, Bilaga I till tillståndsansökan, samt de avvägningar som gjorts därefter enligt ansökan och bilagor.

Utöver vad som anförut i samrådsskedet har *FNF* förordat att skyddet, på samtliga sträckor där det består av vall, utformas med en svag släntlutning (typsektion 3). Vid Skanörs borgruin förordar *FNF* att det ska anläggas vall i stället för mur så att groddjur lättare kan passera.

Kommunen har förståelse för synpunkten, men konstaterar att en svagt sluttande vall inte är en möjlig eller lämplig utformning på alla sträckor av skäl som utvecklats i tillståndsansökan, se ansökan p. 4.3–4.5 med där gjorda hänvisningar. En vall med brantare släntlutning, och på valda ställen mur, möjliggör att anlägga översvämningsskydd med mindre markanspråk. Skanörs borgruin är ett sådant ställe där en murliknande konstruktion av översvämningsskyddet valts huvudsakligen på grund av utrymmesbrist (se Bilaga B Teknisk beskrivning, punkt 7.1). Berörd del av skyddet ligger även nära en bebyggd miljö där det redan nu finns inslag av murar och liknande element (se Bilaga C, MKB, s. 28).

Det är kommunens – och länsstyrelsens rekommenderade expert på Falsterbohalvöns groddjur, Jan Pröjts – uppfattning att om muren utformas så att grodor leds till övergångar kommer negativ påverkan på groddjurens vandring därmed att undvikas, se om detta särskilt Bilaga K6.

FNF har kommit med flera förslag på alternativ utformning och lokalisering av översvämningsskyddet, vilka till stor del är identiska med vad föreningen anförut i samrådsskedet och besvarats i Bilaga I. De förslag som inte framförut tidigare är att (1) höja Strandbadsvägen (Falsterbo – Skanörs Ljung), och Storevångsvägen (Skanör – Storevångsvägen) samt (2) att kommunen enligt *FNF* bör utreda ett alternativt yttre skydd runt de södra delarna av Flommen.

Slutligen har *FNF* även anförut synpunkter på materialvalet av plastspont.

Till bemötande av nyssnämnda synpunkter noterar kommunen att den alternativutredning som gjorts och getts in i målet bl.a. omfattar anläggande av ett s.k. yttre skydd, se MKB-bilaga C2.

När det gäller material i plastspont som kan bli aktuella att bygga upp översvämningsskyddet med, finns sponter av en kvalitet med lång livslängd som inte ska förstöras av exponering för naturens krafter eller släppa partiklar och andra föroreningar till miljön, se **Bilaga K18 Samlingsdokument med anledning av frågor i inkomna yttranden**, punkt 2.

För bemötande av FNS ändrade förslag till alternativ lokalisering och utformning av skyddet hänvisar kommunen till Bilaga K18, punkt 2.

4.7 Vellinge kommun, Myndighetsservicenämnden, (ab 167)

Myndighetsservicenämnden i Vellinge kommun har tillstyrkt ansökan och anför att ansökan med bilagor ger ett omfattande och bra prövningsunderlag.

Vidare har *Myndighetsservicenämnden* anført att det vore önskvärt att det tydliggörs om prövningsramen omfattar dispenser från strandskydd t.ex. för flytt av badhytter. Nämnden bedömer att det finns risk för överlappning mellan å ena sidan kommunens tillsyn avseende strandskydd och generellt enligt miljöbalken, och å andra sidan länsstyrelsens tillsyn i skyddade områden. Det är därför viktigt för nämnden att eventuella delegeringar till "tillsynsmyndighet" adresseras på ett tydligt sätt till en angiven mottagare.

Myndighetsservicenämnden har slutligen föreslagit att det ska bildas en s.k. tillsynsgrupp bestående av representanter från kommunen och länsstyrelsen (sammankallande), där tillsynsfrågor som uppkommer kan hanteras.

Enligt 7 kap. 16 § miljöbalken, andra punkten, gäller inte förbuden i strandskyddsområde (7 kap. 15 § miljöbalken) verksamheter som getts tillstånd enligt miljöbalken. För åtgärder som omfattas av prövningen i förevarande mål torde det således inte behövas att kommunen beviljar strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 (b) § miljöbalken.

Kommunen noterar nämndens synpunkt angående tydlig delegering till tillsynsmyndigheten och kommer att beakta detta fortsättningsvis. När det gäller eventuellt bildande av en s.k. tillsynsgrupp har kommunen ingenting däremot om inte länsstyrelsen har några invändningar.

4.8 Länsstyrelsen Skåne (ab 16, ab 133)

Länsstyrelsen har i ab 133 anført att myndigheten, utifrån det syfte och med det tidsperspektiv som anges i ansökan, inte har någon erinran mot att det sker en invallning av befintlig bebyggelse.

Om tillstånd lämnas föreslår *länsstyrelsen* att vissa frågor delegeras till tillsynsmyndigheten.

Dock har *länsstyrelsen* invändningar mot den ansökte sträckningen av översvämningsskyddet, särskilt där lokaliseringen är inom Natura 2000. Av detta skäl och då *länsstyrelsen* anser att vissa frågor bör utredas ytterligare, har *länsstyrelsen* yrkat avslag på ansökan.

Kommunen bestrider avslagsyrkandet.

Till bemötande av synpunkterna gällande utredning (MKB) får sökanden generellt hänvisa till bemötanden i Swecos bilagda PM av den 25 september 2019, *Komplettering av MKB med anledning av ab 133*, Bilaga K15.

Hänvisningar till länsstyrelsen(s ståndpunkt) nedan avser vad länsstyrelsen anført i ab 133 om inget annat uttryckligen anges.

4.8.1 Intresseavvägning m.m.

Länsstyrelsen har anført (s. 2) att det är myndighetens utgångspunkt att översvämningsskyddet inte ska placeras inom naturreservat eller inom Natura 2000-område.

I denna del har *länsstyrelsen* inledningsvis gjort en ansats att väga enskilda och allmänna intressen mot varandra, på ett sätt som kommunen finner svårbegripligt och i viktiga avseenden klart felaktigt.

Översvämningsskyddets övergripande syfte är att skydda liv och hälsa för människor samt skydda sammanhållen och detaljplanerad bebyggelse samt infrastruktur på Falsterbohalvön från översvämningar som kommer att bli allt vanligare med framtida klimatförändringar och stigande havsnivåer.

Skyddet för bebyggelsen berör flera angelägna allmänna och enskilda intressen, inkluderande bl.a. allmänna byggnader och ett mycket stort antal enskilda byggnader, skyddade historiska miljöer av allmänt intresse bestående av allmänna och enskilda byggnader, infrastruktur och viktiga samhällsstrukturer där exempelvis vägnätet utgörs av summan av allmänna och enskilda vägar och så vidare. Som påtalats i tillståndsansökan bedömer kommunen att det är nödvändigt och därtill mer effektivt än enskilda initiativ att kommunen engagerar sig i skyddande av detaljplanerad (sammanhållen) bebyggelse. Hela översvämningsskyddet är nödvändigt för att skydda helheten av byggnader, infrastruktur, anläggningar, mark, verksamheter och människor som lever och verkar innanför översvämningsskyddet. Skyddet är självklart även till fördel för ägarna till de cirka 4 500 enskilda fastigheter på Falsterbohalvön där hus och trädgårdar skyddas, och för enskilda verksamhetsutövare och arbetstagare vilkas arbetsställen skyddas, på individnivå. Totaliteten av dessa värden i ett långsiktigt perspektiv – som motiverar kommunens historiska, pågående och framtida arbete med att skydda Falsterbonäset och genomförandet av den ansökta verksamheten i förevarande mål – är dock ett utpräglat och ytterst angeläget allmänt intresse.

Att – som anförs i ab 133 – framställa kommunens arbete med skydd mot stigande havsnivåer och klimatförändringar som endast "till viss del" syftande till att skydda allmänna intressen och till stor del ett skydd för enskilda intressen, tycks bygga på en orimligt snäv syn på vad som utgör allmänna intressen och en svårbegriplig syn på hur ett skydd för ett större sammanhängande område överhuvudtaget ska kunna komma till stånd i något enda fall.

Även skyddet av sammanhängande naturområden enligt Natura 2000 och skyddade områden som naturreservat är allmänna intressen. Dessa har kommunen beaktat vid utformningen av översvämningsskyddet genom att skyddet följer gränslinjen mot områden präglade av sammanhängande bebyggelse och mänsklig aktivitet, utanför det skyddade området där det är möjligt, i ytterkanten av det skyddade området där det är möjligt, och inte i något fall så att man inkräktar på platser med unika naturvärden eller bryter upp större sammanhängande naturområden. Med hänsyn till omfattningen av den ansökta verksamheten och omfattningen av de områdesskydd som gäller utanför de bebyggda delarna av Falsterbonäset (ofta med en gemensam gräns mellan detaljplan och områdesskydd) är det dock inte realistiskt att ett fungerande översvämningsskydd ska kunna anläggas utan att naturreservat eller Natura 2000 berörs.

4.8.2 Natura 2000

Naturtyper m.m.

Länsstyrelsen har anfört att myndigheten saknar en detaljerad redogörelse för påverkan på naturtyper i Natura 2000 under anläggningsskedet och när skydden är på plats.

Enligt kommunens mening är det ett felaktigt påstående.

Underlaget i förevarande mål är tillräckligt för att möjliggöra en samlad bedömning av den ansökta verksamhetens miljöpåverkan. Hänvisning görs till kommunens yttrande av den 22 mars 2019 (s. 11) med samtliga där gjorda hänvisningar till utredningar och bilagor och kompletteringar. Underlagen anger bl.a. storleken på markanspråk i Natura 2000 till ytan och procentuellt, berörda naturtyper enligt tidigare inventeringar/kartor samt individuella bedömningar av faktiska förhållanden sett till naturtyper och -värden i berörda ytor. Här ska framhållas att flera av berörda områden inte utgör utpekade naturtyper utan exempelvis stig eller övrig mark. Även om man utgår från tidigare inventeringar och kartor – som delvis inte bedömts vara korrekta – är markanspråken totalt mindre än 4 promille av de skyddade naturtypernas area. De berörda naturtyper som särskilt lyfts fram i ab 133 är vidare långt större än angivna areella bevarandemål för Natura 2000-området, båda i storleksordningen dubbelt så stora, se Bilaga K15 punkt 3.4.1.

Sammantaget konstaterar kommunen att Länsstyrelsen i Skåne tycks kräva en orimlig detaljnivå och grad av säkerhet på utredningar och redovisning av miljöeffekter i Natura 2000.

För ytterligare bemötanden och förtydliganden med anledning av vad som anförts i ab 133 om Natura 2000, hänvisar kommunen till Bilaga K15 punkt 3.

Utformning av översvämningsskydden m.m.

Länsstyrelsen efterfrågar, som det får förstås, ytterligare mer detaljerade beskrivningar av utformningen av översvämningsskydd på varje plats som visar att alla andra tänkbara möjligheter är uttömda (s. 2–3) och ytterligare utredning av förutsättningar för återetablering av naturtyper på vallen genom de skadeförebyggande åtgärder som kommunen föreslagit (s. 5).

Kommunens uppfattning är även på denna punkt att underlaget i förevarande mål har beskrivit de ansökta åtgärderna med en hög detaljeringsgrad. Det vidhålls att det är lämpligast att utformningen på varje plats preciseras och bestäms i närmare detalj – inom ramarna som sätts i förevarande tillståndsprocess – vid detaljprojekteringen.

Förutsättningarna för återetablering av berörda naturtyper bedöms som goda med beaktande av dels kommunens åtaganden avseende egenskaper hos tillförda massor samt att spara och återföra jordskikt, dels naturlig spridning av växter från närområdet åter till vallen.

Enligt kommunens mening framstår det som olämpligt att nu förordna om åtgärder för att stötta eller etablera ny växtlighet på vallen, med hänsyn till att om växtligheten som förväntat återetablerar sig via återförda ytjordlager och naturlig spridning från närliggande områden skulle ytterligare åtgärder snarast

störa dessa processer. Kommunen har därför föreslagit att uppföljning av återetableringen av växtlighet på vallen inkluderas i kontrollprogrammet för verksamheten, varvid ytterligare åtgärder vidtas endast om det visar sig finnas behov av det för att stärka den naturliga återväxten. Förslaget vidhålls.

För mer utvecklat bemötande av ovannämnda synpunkter i ab 133 får kommunen hänvisa till Bilaga K15 punkt 3.

Länsstyrelsen har vidare anført (s. 3–5) att ytterligare fler alternativa placeringar borde utredas och redovisas i målet.

Kommunen har i tillståndsansökan och underlag redogjort för att det, på grund av projektets art och omfattning, varit nödvändigt att finna lämpliga sätt att avgränsa alternativutredningen som presenteras i förevarande mål och redogjort för hur sådan avgränsning skett. Arbetet som lett fram till ansökan har pågått i flera år och inbegripit omfattande överväganden för att bl.a. finna en lämplig lokalisering av skyddet. Flertalet av synpunkterna i ab 133 om specifika alternativ som, enligt myndigheten, borde utretts närmare har övervägts under förarbete och samråd och bedömts som mindre lämpliga från teknisk synpunkt och miljösynpunkt än den ansökta sträckningen och de alternativa sträckningar som behandlats i alternativutredningen (MKB-bilaga C2) och tidigare gjord komplettering därav (bilaga K4 och B6).

För att tillmötesgå myndigheten i denna del har dock bedömningen av de ytterligare förslag som hänvisats till i ab 133, utöver de alternativutredningar som redan gjorts, redovisats i Bilaga K15 punkt 3.2–3.3.

Naturvärden i etableringsytor

Länsstyrelsen motsätter sig att oexploaterad mark inom Natura 2000 används för etableringsytor då det, enligt myndighetens mening, finns andra tänkbara alternativ utanför Natura 2000.

Marken som utpekats som potentiella etableringsytor har valts ut baserat på att det saknas bättre alternativ och de aktuella ytorna bedöms ha begränsade naturvärden. Flertalet potentiella etableringsytor inom Natura 2000 är redan ianspråktagen mark som parkeringsytor, väg och stig – vars användning som etableringsytor kommunen uppfattar att myndigheten godtar.

Kommunen vill här framhålla att möjlighet att nyttja etableringsytor tillräckligt nära vid var tid pågående arbeten behövs för att minska arbetstid och transporter och därtill för möjligheterna att på ett bra sätt omhänderta och bevara yttjordskikt på varje del av vallen i enlighet med kommunens åtagande.

Vid den fältinventering av etableringsytor som genomfördes i maj 2019 identifierades något färre objekt med verkliga naturvärden än vad som utpekats i förstudien. Rapporten från fältstudien, *Naturvärdesinventering av etableringsytor, fältinventering*, bifogas som **Bilaga K16**. Cirka 80 procent av de utpekade platserna som berörs av anspråk för eventuella etableringsytor bedöms inte ha någon naturvärdesklass eller har den lägsta naturvärdesklassen (visst naturvärde) (Bilaga K16, s. 14 f.). Endast en plats bedöms ha ett högt naturvärde (klass 2). För den ytan görs bedömningen att det saknas bättre alternativ inom rimliga avstånd då alla närliggande områden har högre naturvärde (Bilaga K16, s. 15).

I den potentiella etableringsytan invid Flommens golfbana har inventeringen möjliggjort precisering av vilka delområden som är bäst lämpade att använda med hänsyn till naturvärden och återställandemöjligheter Bilaga K16, s. 16). Denna kunskap kommer att beaktas när beslut om användning av ytorna fattas i samråd med tillsynsmyndigheten.

När det gäller ytor som bedömts ha naturvärden är kommunens inställning generellt att det saknas bättre alternativ. Det ska även framhållas att den ansökta verksamhetens påverkan på miljön endast blir tillfällig då naturtyperna förväntas återhämta sig, och vissa naturtyper och arter till och med gynnas av att markytan bearbetas.

4.8.3 Naturresevat

Länsstyrelsen har krävt förslag på kompensationsåtgärder vid dispens från naturresevatföreskrifter och därvid hävdade att den ansökta verksamheten innebär ingrepp av väsentlig betydelse i naturresevaten. Huvudskälen för denna bedömning är dels att verksamheten enligt *Länsstyrelsens* mening orsakar störning för växt- och djurliv "under en relativt lång tid och inom ett stort geografiskt område", dels på grund av befarade barriäreffekter för groddjur.

I yttrande av den 22 mars 2019, ab 52 punkt 6.2.2 redogörs för förarbetena till 7 kap. 7 § som anger att obetydliga ingrepp i naturresevat bör kunna tillåtas utan gottgörelse (prop. 1997/98:45, del II, s. 76). Kommunen vidhåller att ingreppen i naturresevat, särskilt med beaktande av de skadeförebyggande åtgärder som kommunen redan åtagit sig att vidta, är sådana obetydliga ingrepp som kan tillåtas utan kompensation.

Även i s.k. obligatoriska fall (t.ex. enligt 7 kap. 7 § miljöbalken) aktualiseras ekologisk *kompensation* först om det kvarstår skada på viktiga naturvärden efter förebyggande och avhjälpande åtgärder. Enligt Naturvårdsverket påverkas bedömningen om krav på kompensation är motiverade i dessa fall av

- *intrångets omfattning*, dvs. hur stor påverkan som kan förväntas uppstå på den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster,
- *naturvårdsnyttan* av kompensation, dvs. vilka praktiska möjligheter som finns att utforma kompensationsåtgärder som är effektiva, samt
- *kostnaden* för genomförande av åtgärderna i proportion till nyttan.

(Naturvårdsverket, Handbok 2016:1 *Ekologisk kompensation*, s. 49)

Skadeeffekter som kan behöva kompenseras är exempelvis betydande försvagning av den gröna infrastrukturen eller områdets förmåga att tillhandahålla viktiga ekosystemtjänster (*Ekologisk kompensation*, s. 52 ff.). Även intrångets storlek ska vägas in vid bedömningen.

Det planerade översvämningsskyddet innebär generellt endast ingrepp i ytterkanten av skyddade områden, på mark som i stor utsträckning redan är påverkad av mänskliga aktiviteter och har små till måttliga naturvärden. Vidare kommer den berörda marken där skyddet utformas som vall – vilket är större delen av all mark som berörs av verksamheten – att uppfattas som, och utgöra, naturmark även efter att skyddet anlagts. Den tillfälliga störningen när

skyddet anläggs kommer att ske utspritt i tid och geografiskt. Som en konsekvens därav blir arbetstiden relativt kort vid varje delsträcka.

När det gäller bestående påverkan har kommunen åtagit sig att vidta skadeförebyggande och återställande åtgärder för att befintlig flora ska återetableras på vallarna. Därmed förväntas ingen bestående påverkan på berörd natur i form av växtlivet. Kommunen har även åtagit sig att vidta skadeförebyggande åtgärder i form av anordnande av passager för groddjur som enligt utredarna, inklusive den av länsstyrelsen rekommenderade experten Jan Pröjts, innebär att översvämningsskyddet med hänsyn till dessa åtgärder inte kommer att ge upphov till permanenta barriäreffekter, se även punkt 4.8.4 nedan.

Mot denna bakgrund finns inte fog för myndighetens krav på kompensation.

Om mark- och miljödomstolen – trots det nyss anförda – ändå skulle anse att ingreppet i naturreservat kan förväntas medföra effekter som det är relevant att kompensera, har kommunen som angetts tidigare ingen principiell invändning mot att vidta rimliga kompensationsåtgärder.

För förslag till eventuell kompensation, se punkt 3.4 ovan och Bilaga K15 punkt 4.

4.8.4 Groddjur

Länsstyrelsen har hänvisat till Jan Pröjts utlåtande (bilaga K6) och hävdar att det enligt utlåtandet finns risk för att översvämningsskyddet kommer att inverka negativt på groddjurens normala rörelsemönster.

I det aktuella utlåtandet framgår bl.a. dels att det korta muravsnittet vid Skanörs borgruin inte bedöms inverka märkbart negativt på groddjurens vandring om skyddet utformas så att de leds till närliggande passager, dels att paddor som ska passera det längre muravsnittet i Skanör (mellan borgruinen och Hamnvägen) förmodligen kommer att följa muren tills de kommer till en passage (Bilaga K6 s. 2 resp. s. 3). Jan Pröjts framhåller vikten av att skyddet utformas så att groddjur och paddor leds till passagerna och inte fångas i vinklar eller trappor. Kommunen har åtagit sig att utforma passagerna på detta sätt så att groddjuren leds över skyddet och inte fångas.

Mot denna bakgrund framstår det inte som en relevant åtgärd att anlägga ytterligare fler passager, som efterfrågats i ab 133. Då det inte kommer att uppstå vandringshinder med märkbar negativ effekt för groddjur, varken under arbetstiden eller på grund av skyddet (med beaktande av skadeförebyggande åtgärder), finns det inte heller någon ekologisk skada att kompensera.

När det gäller alternativyrkandet för delområde Skanör-Falsterbo 3–7, noteras att tångvallen som murens sträckning kan komma att följa bedömts ha ett värde som övervintringsplats för groddjur, se Bilaga K13(C). Som kompensation för förlusten av övervintringsplatser i tångvallen om skyddet förläggs över/i tångvallen föreslår kommunen att lämpliga övervintringsplatser anläggs på lämpliga platser i närområdet, utanför översvämningsskyddets föreslagna sträckning, se vidare punkt 3.4 ovan och Bilaga K13(C).

För ytterligare utveckling av bemötandet gällande sedan tidigare ansökta åtgärder, hänvisas till Bilaga K15 punkt 5.

4.8.5 Naturminnet Räng och strandmolke

Länsstyrelsen har anfört att verksamheten, enligt deras mening, medför en betydande störning på det skyddade området (naturminnet Räng) och begärt förslag på kompensationsåtgärder för detta.

I tillståndsansökan och i yttrande av den 22 mars 2019 med bilagor redogörs för att strandmolke inte återfunnits inom påverkansområdet för den ansökta verksamheten och att verksamheten inte bedöms orsaka intrång eller negativ påverkan på naturvärden som naturminnet Räng inrättats för att skydda (se yttrandet s. 13, tillståndsansökan s. 48 och Bilaga K1 s. 10).

Den kompletterande fältinventeringen av strandmolke, som utfördes i maj 2019, har redovisats i bilagda Bilaga K16 *Naturvärdesinventering av etableringsytor, fältinventering*. Inventeringen bekräftar att strandmolke inte förekommer inom området som berörs av verksamheten.

Mot denna bakgrund saknas fog för myndighetens bedömning att den ansökta verksamheten medför en störning som behöver kompenseras.

Om mark- och miljödomstolen – trots det nyss anförda – skulle finna att det finns behov av kompensationsåtgärder så hänvisas till förslagen i punkt 3.4 ovan

4.8.6 Fridlysta och rödlistade växtarter

Länsstyrelsen har påstått att det saknas detaljerade uppgifter om förekomsten av arter som omfattas av ansökt artskyddsdispens.

Uppgifterna i ansökan och komplettering med bilagor (se särskilt Bilaga K5) är enligt kommunens mening detaljerade och fullt tillräckliga för att bedöma risken för påverkan på de berörda arterna.

För flertalet av arterna har kommunen motiverat ansökan om dispens med att det finns en population i närområdet (inte i skyddets sträckning) och att det därför inte går att utesluta att konflikt med artskyddet kan uppkomma vid utförandet (för detta skulle det räcka att någon enstaka individ av en av arterna påträffas innan skyddet utförs i området, och på den nivån kan det snabbt ske en förändring när det finns större populationer i närheten). Likaledes går det inte att utesluta (det framstår tvärtom som sannolikt) att utbredningen och antalet individer av hedblomst och backsippa kan komma att förändras innan skyddet utförs på de platser där arterna påträffats.

Mot denna bakgrund framstår det inte som relevant att nu genomföra ytterligare inventeringar – utöver de som redan gjorts – eller fatta beslut om ytterligare skadeförebyggande åtgärder – utöver vad kommunen åtagit sig – i detta skede. Här ska noteras att det kan komma att dröja ett antal år innan skyddet anläggs på platsen. Det fåtal kända växtplatser för backsippa och hedblomst som återfunnits vid inventeringarna berörs av skydd som enligt tidplan för arbetena ligger till en ytterst liten del i etapp 2 och i övrigt etapp 3 och 4, dvs. områden där skydd kommer att anläggas mer än fem år efter lagakraftvunnen dom i förevarande mål (jfr Bilaga K5 och MKB, Bilaga C, punkt 3.5). De arter som återfunnits inom påverkansområdet, backsippa och hedblomst, har vidare ännu större populationer i närområdet som inte berörs av de planerade åtgärder. Slutligen ska noteras att de skadeförebyggande

åtgärder som kommunen åtagit sig i målet bedöms som mer effektiva för att säkerställa arternas återetablering på vallen än förslagen i ab 133.

Angående bemötande och bedömning i dessa delar, se Bilaga K15 punkt 7.

Om mark och miljödomstolen – trots det nyss anförda – skulle anse det relevant med ytterligare inventering eller skyddsåtgärder vid utförandet av skyddet, hänvisas till kommunens förslag till villkor 7 (a) i punkt 1.4 ovan.

4.8.7 Fågellivet

Länsstyrelsen har vidhållit att arbetstiden inom Falsterbo skjutfält behöver begränsas med hänsyn till fältpiplärka.

Som påtalats tidigare framgår det av utredningen att fältpiplärkan inte häckar inom Falsterbo skjutfält (se Bilaga K1 punkt 8 med där gjorda hänvisningar). Om området i framtiden skulle utvecklas till en häckningsplats för fältpiplärka har kommunen inget emot att vidta relevanta skyddsåtgärder och därvid eventuellt anpassa arbetstiden på rimligt sätt (se även Bilaga K15 punkt 8).

Angående länsstyrelsens yrkande och kommunens förslag till eventuellt villkor med anledning därav, se punkt 1.4 ovan.

4.8.8 Sandutfyllnad

Länsstyrelsen har begärt att kommunen ska föreslå villkor eller åtaganden för sandutfyllnad avseende högsta fyllnadsnivå, bredd samt fraktioner och ursprung.

Som angetts i tidigare komplettering (se Bilaga K1 punkt 9) kommer sandutfyllnad att ske högst till samma nivå som det kringliggande dynlandskapet, vilket innebär att även bredden på dynerna blir densamma som i det kringliggande dynlandskapet.

Liksom för översvämningsskyddets övriga delar, framstår det inte som motiverat att ange höjden och bredden för sandutfyllnad i villkor.

När det gäller sandens fraktion och ursprung, se Bilaga K15 punkt 9 och även Bilaga K17 punkt 2.

Med anledning av ab 133 har kommunen föreslagit ett mindre förtydligande av villkor 9 enligt punkt 1.4 ovan.

4.8.9 Detaljplan H105

Länsstyrelsen har efterfrågat en utvecklad motivering till att översvämningsskyddet anses som förenligt med detaljplanen H105.

Som påtalats i yttrande den 22 mars 2019 har kommunen initierat arbete med en detaljplaneändring för att säkerställa att det planerade översvämningsskyddet står i full överensstämmelse med detaljplan.

Enligt 2 kap. 6 § miljöbalken får tillstånd eller dispenser meddelas för åtgärder som följer gällande detaljplanering och åtgärder som endast innebär mindre avvikelser, så länge som syftet med detaljplanen inte motverkas.

När det gäller den befintliga detaljplan H105 utgörs det planerade översvämningsskyddet i detta område (delsträckorna *Ljunghusen 24–26*) delvis av vall (*område 24–25*), delvis av mur (*område 25–26*) som nära följer planområdets ytterkant. Skyddet ligger huvudsakligen utanför planområdet.

För berörd mark gäller – med undantag för ett litet område naturmark inom Vellinge Ljunghusen 16:21-22 – markanvändningen kvartersmark med planbestämmelser som anger att vegetation ska bevaras, återplantering ska ske (n_1), marklov krävs för trädfällning (n_2) och att marken inte får bebyggas (s.k. prickad mark).

På det fåtal små ytor där en del av det planerade översvämningsskyddet överhuvudtaget är inom prickad mark, bedöms det som en i detta sammanhang godtagbar mindre avvikelse från den befintliga detaljplanen. Det framgår av förarbetena till plan- och bygglagen att placering av en byggnad eller anläggning någon meter in på prickad mark är ett exempel på åtgärder som under vissa omständigheter kan godtas som en mindre avvikelse (prop. 1989/90:37, s. 56). En åtgärd bör inte tillåtas som en mindre avvikelse om det skulle motverka planens syften negativt, t.ex. genom att hindra eller försvåra planenlig markanvändning, eller kan inverka på stadsmiljön t.ex. genom att ge en prejudicerande effekt vid prövning av liknande åtgärder av ett stort antal grannfastigheter, som sammantaget skulle medföra en förändring av områdets karaktär. Om åtgärden bedöms ha en positiv effekt för genomförande av planen enligt dess syfte och övrig planenlig markanvändning i området får det också vägas in. Exempelvis har det angetts i förarbetena till plan- och bygglagen att bullerplank bör kunna tillåtas på mark som enligt planen inte får bebyggas om det behövs för att planområdet i stort ska bli med ändamålsenligt för planerad bebyggelse (se prop. 2013/14:126, s. 179 f.). Sistnämnda typen av avvikelser har också tillåtits i praxis (se RÅ 2010 not 33).

I förevarande fall berör översvämningsskyddet minimala ytor av prickad mark som följer ytterkanten av planområdet. Det uttalade syftet med skyddet är att detaljplanerad bebyggelse ska bevaras trots översvämningssrisker som följer av stigande havsnivåer och förändrat klimat. Skyddet är ett särpräglat projekt och bedömningen att det utgör en mindre avvikelse kan inte befaras bli prejudicerande för åtgärder av enskilda fastighetsägare i området. Vidare är översvämningsskyddet positivt och på sikt nödvändigt för att planområdet ska vara ändamålsenligt för bebyggelse enligt detaljplanen.

Mot denna bakgrund är det enligt kommunens mening tydligt att den ansökta verksamheten kan bedömas som en mindre avvikelse vid prövningen enligt 2 kap. 6 § miljöbalken.

4.9 Övriga myndigheter m.m.

Vellinge kommun, VA-enheten (ab 23) har anfört att man stödjer ansökan.

Sveriges Geologiska Undersökning (ab 17, ab 129) och *Boverket* (ab 15, ab 91) har inga synpunkter.

Havs- och vattenmyndigheten (ab 6), *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* (ab 14 och ab 65) och *Naturvårdsverket* (ab 26, ab 151) har avstått från att yttra sig.

Kammarkollegiet (ab 19) har meddelat att man inte för talan i målet.

Vellinge kommun, miljö- och byggnadsnämnden (ab 7) och *Statens Maritima museer* (ab 10) har svarat mark- och miljödomstolen att inga kompletteringar behövs före kungörelsen, därefter inte inkommit med något yttrande i sak.

Sydvästra Skånes Vattenråd har inkommit med ett yttrande (ab 12) som kommunen besvarade den 22 mars 2019. Därefter har det inte inkommit något ytterligare från vattenrådet.

Det ovanstående föranleder inga kommentarer eller tillägg från kommunen.

5 INKOMNA YTTRANDE FRÅN ENSKILDA – VERKSAMHETER

5.1 Golfklubbarna Falsterbo (ab 130), Flommen (ab 136/ab 221) och Ljunghusen (ab 146) samt Ljunghusens Klubbhus AB (ab 146) och Ljungskogens vägförening (ab 147)

Falsterbo Golfklubb har anfört att klubben är positiv till att det vidtas åtgärder för att skydda Falsterbonäset från översvämningar, men har ändå yrkat att ansökan ska (1) avvisas eller (2) avslås (ab 130).

Flommens Golfklubb har anfört att klubben inte kan tillstyrka ansökan (ab 136/ab 221).

Ljunghusens Golfklubb och *Ljunghusens Klubbhus AB* (ab 146) har yrkat att ansökan ska (1) avvisas eller (2) avslås, samt begärt ersättning för rättegångskostnader. *Ljungskogens vägförening* har anslutit sig till yttrandet (ab 147).

Kommunen bestrid yrkandena om avvisning och avslag.

5.1.1 Yttre skydd m.m.

Samtliga tre golfklubbar har argumenterat för att det bör anläggas ett s.k. yttre skydd runt Falsterbonäset.

Falsterbo Golfklubb har anfört att kommunen borde utrett och ansökt om att få utföra ett s.k. yttre skydd närmare kustlinjen. Vidare har klubben anfört att då kommunen – enligt sin långsiktiga strategi mot översvämning – avser bygga både inre och yttre skydd, borde en fullständig utredning av effekterna av båda åtgärderna ha gjorts innan den ena åtgärden vidtas. Ett yttre skydd skulle omfatta bl.a. golfbanan, byggnader och anläggningar och naturområden på Falsterbonäset och enligt *Falsterbo Golfklubb* skulle ett sådant skydd även vara mindre störande för bebyggelse och verksamheter samt kunna passas in i naturmiljön på ett bättre sätt än den nu ansökta verksamheten.

Flommens Golfklubb har anfört att det är ett alltför snävt synsätt att endast skydda detaljplanerad bebyggelse. Enligt klubbens mening ska ett kraftfullt yttre skydd anläggas för att skydda hela Falsterbonäset mot översvämningar. Problem med erosion och översvämning – som finns redan nu – ska adresseras genom exempelvis fasta skydd som bryggor och pirar samt genom att stärka sandrevlar utanför stränderna.

Ljunghusens Golfklubb har anfört att den ansökta verksamheten är alltför defensiv då den inte kommer skydda bl.a. golfbanor, stränder, ljungheden,

byggnader och verksamheter vid Skanörs hamn, badhytter vid Ljunghusen samt väg 100 mot översvämning. Det är klubbens uppfattning att kommunen ska rädda hela Falsterbonäset inkluderande de nämnda intressena. När det gäller sträckningen utanför golfbanan har klubben gett in två förslag till lokalisering av ett yttre skydd, samt beskrivit att området bör skyddas genom s.k. mjuka skydd (strandfodring) och om nödvändigt s.k. hårda skydd (anläggningar av byggmaterial). Som fördelar med ett yttre skydd anförs att den negativa påverkan blir mindre (i) på miljön då större områden skyddas från översvämning, (ii) på landskapsbilden då man använder strandklitter som är ett naturligt inslag, (iii) enskilda intressen och fastighetsvärden och (iv) turismen, bättre effekt för att bevara (v) rekreationsmöjligheter knutna till stränder och golfbanor, (vi) mindre behov av att flytta badhytter, (vii) åtgärden är mer kostnadseffektiv och (viii) det behövs inga tillfälliga skydd som sätts ut vid översvämning.

Kommunen har ansökt om att få anlägga ett översvämningsskydd omkring detaljplanerad bebyggelse. Det är endast den ansökta verksamheten som omfattas av prövningen i förevarande mål.

I tillståndsansökan, punkt 2, redogörs som en bakgrund till ansökan för kommunens långsiktiga arbete med översvämningsskydd och handlingsplaner, som har en väsentligt längre tidshorisont än ansökan och omfattar framtida behov av ytterligare utbyggnad och förstärkningar. Det skulle inte ha varit relevant att ansöka om tillstånd, eller utreda miljökonsekvenser inför sådan ansökan, för åtgärder som ska vara utförda om tiotals år. Med anledning av vad golfklubbarna anfört om skäl för att ett yttre skydd vore ett bättre alternativ, kan likväl följande påpekas.

Alternativutredningen som redovisats i målet – inklusive bedömningen av ett yttre skydd inom ramen för denna – är fullt tillräckligt underlag för bedömningen om ett inre skydd som det ansökta är ett miljömässigt bättre alternativ än ett yttre skydd med hänsyn till ändamålet och tidsperspektivet som tillståndsansökan gäller.

Tungt vägande skäl för att välja att nu anlägga ett inre skydd har varit att (i) prioritera en åtgärd som snabbt blir verkningsfull då flera områden på Falsterbonäset berörs av översvämningssrisk redan nu och inom de närmaste åren, (ii) undvika omfattande ingrepp i värdefull skyddad natur på Falsterbonäset samt (iii) välja en effektiv lösning sett till resursanvändning och kostnadsbild.

Kommunen har förståelse för att golfklubbarna gör en annan intresseavvägning, i synnerhet när det gäller skälen för att anlägga ett yttre skydd som omfattar deras egna anläggningar men även gällande andra intressen inom Falsterbonäset och verksamhetens miljöpåverkan. Vad klubbarna anfört utgör dock inte skäl för att avvisa eller ogilla tillståndsansökan.

Sannolikt kommer även ett yttre skydd att behövas på längre sikt. Detta har varit närvarande i kommunens planering sedan flera år tillbaka och varit föremål för omfattande diskussioner i planerings- och samrådsfasen inför ansökan.

Bland annat golfklubbarnas synpunkter att i första hand ett yttre skydd bör anläggas har framkommit under samrådet och beaktats vid de avvägningar som likväl lett till valet att anlägga ett inre skydd. Frågan om ett yttre skydd framstår som bättre från miljösynpunkt och med hänsyn till de övriga allmänna och enskilda intressen som berörs av projektet har behandlats i alternativ-

utredningen, MKB-bilaga C2. Den intresseavvägning som golfklubbarna efterfrågar har således gjorts och redogjorts för i MKB:n.

Det framgår tydligt av underlagen till ansökan att de yttre delarna av Falsterbonäset – där ett yttre skydd skulle lokaliseras – utgörs av mark med höga naturvärden och i stor utsträckning omfattas av områdesskydd enligt miljöbalken. Ett yttre skydd skulle behöva lokaliseras helt inom skyddade naturområden, på mark med högre naturvärden, samtidigt som det skulle bli längre, högre och därmed bredare med väsentligt större markanspråk, större materialåtgång, längre arbetstider och så vidare som följd. Exempelvis skulle Ljunghusens golfklubbs förstahandsalternativ innebära att översvämningsskyddet i sin helhet lokaliserades inom område med överlappande skydds-föreskrifter (naturreservat och Natura 2000). Genom att lokalisera skyddet inne i skyddade områden, i stället för längs deras ytterkanter, skulle vidare risken öka för fragmentering av naturtyper och system. I motsats till vad golfklubbarna tycks mena vore det inte ett mindre ingrepp i naturmiljön att ändra skyddets sträckning enligt deras förslag.

Golfklubbarna tycks vidare anta att naturvärden på Falsterbonäset generellt skulle bevaras på ett bättre sätt genom att översvämningar uteblir helt, vilket är en felaktig utgångspunkt i de naturområden där det redan idag är att betrakta som en del av naturliga processer att marken periodvis översvämmas. I detta sammanhang ska även framhållas att det är i grunden felaktigt att – som Ljunghusens Golfklubb gjort – beskriva översvämningar utanför de planerade skydden som en "indirekt miljöeffekt" av verksamheten. Den ansökta verksamheten är inte orsak till risken för översvämningar på Falsterbonäset.

När det gäller det ansökta inre skyddet framgår av den redovisade alternativutredningen att det är en fördel att ett inre skydd kan byggas upp etappvis, bli verkningsfullt i de mest utsatta områdena inom en kortare tidsrymd med mindre materialåtgång, och därtill ger större och säkrare riskreducering än ett yttre skydd. Ett yttre skydd skulle vara mer utsatt för erosion, risk för överspolning och genombrott. Detta ses som betydande fördelar med ett inre skydd inte minst med hänsyn till att det redan nu finns risk för översvämning med skador på byggnader och anläggningar och i värsta fall även människor som följd.

Till ytterligare bemötande av vad golfklubbarna anfört om lokalisering och utformning av de yttre skydd som de förespråkar hänvisar kommunen till Bilaga K18 punkt 3 (Flommens synpunkter) och 4 (Ljunghusens synpunkter).

Den kommunalrättsliga likställighetsprincipen är inte ett sådant intresse som ska vägas in vid mark- och miljödomstolens prövning av en verksamhets tillåtlighet enligt miljöbalken. Likställighetsprincipen hindrar dessutom inte att kommunen tar hänsyn till sakliga skillnader mellan olika fall, såsom skillnaden mellan verksamheter och bebyggelse som är sammanhållen och inte, vid utformning av åtgärder som det nu aktuella översvämningsskyddet. Här kan noteras att t.ex. koncentrationen av byggnader, anläggningar och infrastruktur och därmed de tekniska förutsättningarna för att skydda desamma genom gemensamma insatser (till skillnad från enskilda initiativ), samt kommunens lagstadgade ansvar för bl.a. fysisk planering och samhällsservice skiljer sig påtagligt mellan sammanhållen bebyggelse och annan bebyggelse. Kommunen vill även framhålla att det planerade översvämningsskyddet för detaljplanerad

bebyggelse inte är något hinder mot enskilda initiativ för att bevara enskilda byggnader och anläggningar utanför skyddet.

5.1.2 Falsterbo Golfklubb

Falsterbo Golfklubb har vidare anfört att den ansökta verksamheten kommer att få en negativ inverkan på golfbanan, dels under uppförandet på grund av att arbetet kommer att störa golfverksamheten, dels verkningar av skyddet efter att det anlagts. Den befarade negativa påverkan av själva skyddet skulle framförallt orsakas att det blir utrymmesbrist vid andra och tredje hålet där det redan nu är trångt, samt att det tillkommer mur som bollar kan studsas fel ifrån.

Det är riktigt att den ansökta verksamheten medför markanspråk och oundvikligen viss störning av golfverksamheten, dels under anläggningstiden, dels genom ändring av markens utformning och anläggande av mur vid golfbanan.

Kommunen har samrått med *Falsterbo Golfklubb* angående planeringen av översvämningsskyddet och tagit hänsyn till golfverksamheten så långt som möjligt vid utformning av skyddet enligt tillståndsansökan. Som framgår av ansökan har kommunen för avsikt att anpassa arbetstider samt fortsatt samråda med golfklubben och anpassa verksamheten för att så långt som möjligt minimera olägenhet för klubben i anläggningsskedet. Skälet för att översvämningsskyddet vid golfbanan utformats som mur är att – i enlighet med inkomna synpunkter – minimera det nödvändiga markanspråket och inte ge skyddet en utformning som bidrar till att gående nära golfbanan kommer upp på en högre nivå.

Vad golfklubben anfört ändrar inte bedömningen att den ansökta utformningen och lokaliseringen av översvämningsskyddet är det bästa alternativet.

Hänvisning görs även till Bilaga K18 punkt 5.

Falsterbo Golfklubb har förbehållit sig rätten att återkomma med ersättningsanspråk för intrång och annan skada på grund av den ansökta verksamheten.

Kommunen konstaterar att *Falsterbo Golfklubb* principiellt har rätt till ersättning för markanspråk som berör klubbens fastigheter samt (i förekommande fall) för sådana återstående störningar som inte kan undvikas och återstående skador som inte kan återställas. I första hand är kommunens inställning och avsikt att aktivt arbeta tillsammans med golfklubben för att minimera störningar och skador. Kommunen har haft omfattande kontakter med golfklubben inför beslut om sträckningen och utformningen av skyddet enligt ansökan, och i samband därmed har även ersättningsfrågor diskuterats. En stor utmaning med att finna en överenskommelse om ersättning har dock visat sig vara att skadan kan bedömas först när det är möjligt att se hur samordning och skadebegränsande åtgärder utfallit, efter att arbetena med skyddet och påföljande återställande av marken utförts. Kommunen anser att samma svårigheter gör sig gällande i förevarande mål, och vill därför som sin preliminära uppfattning redovisa att prövningen i fråga om ersättning för s.k. annan skada – om sådant anspråk framställs – bör skjutas upp med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken, se punkt 3.3 ovan.

För markanspråken vitsordas belopp som erbjudits enligt Bilaga G som skälig intrångsersättning.

5.1.3 Flommens Golfklubb

Flommens Golfklubb har vidare anført att en vall med gång och cykelväg intill golfbanan skulle medföra ökad risk för trafikanter.

Kommunen konstaterar att golfbanan redan idag ligger nära områden där människor frekvent rör sig, såsom bebyggelse och rekreationsområde. Det planerade översvämningsskyddet följer i huvudsak redan idag befintlig stig bredvid golfbanan. Risker för enskilda som kommer att röra sig längs sträckan efter att översvämningsskyddet anlagts framstår inte i sig som ett vägande skäl mot den ansökta lokaliseringen.

Hänvisning görs här även till Bilaga K18 punkt 3.

5.1.4 Ljunghusens Golfklubb och Ljunghusens Klubbhus AB

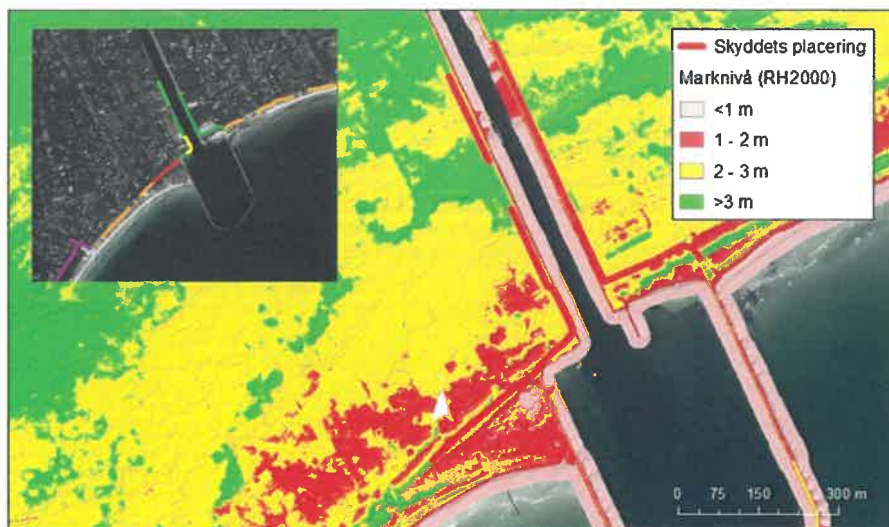
Ljunghusens Golfklubb har förbehållit sig rätten att återkomma med ersättningsanspråk för intrång och övrig skada.

Kommunen har åtagit sig att samråda med golfklubbarna inför detaljprojekteringen samt att anpassa arbetssätt och tider för att i möjligaste mån undvika att orsaka skador på golfklubbens anläggningar och störningar i golfverksamheten. Falsterbo Golfklubb principiellt har rätt till ersättning för markanspråk som berör klubbens fastigheter samt (i förekommande fall) sådana återstående störningar som inte kan undvikas och återstående skador som inte kan återställas. I första hand är kommunens inställning och avsikt att aktivt arbeta tillsammans med golfklubben för att minimera störningar och skador. Kommunen har haft omfattande kontakter med golfklubben inför beslut om sträckningen och utformningen av skyddet enligt ansökan, och i samband därmed har även ersättningsfrågor diskuterats. En stor utmaning med att finna en överenskommelse om ersättning har dock visat sig vara att skadan kan bedömas först när det är möjligt att se hur samordning och skadebegränsande åtgärder utfallit, efter att arbetena med skyddet och påföljande återställande av marken utförts. Kommunen anser att samma svårigheter gör sig gällande i förevarande mål, och vill därför som sin preliminära uppfattning redovisa att – om sådant anspråk framställs – prövningen i fråga om ersättning för s.k. annan skada bör skjutas upp med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken, se punkt 3.3 ovan.

5.2 **Ljunghusens vägförening (ab 131)**

Ljunghusens vägförening har begärt att en sträcka på uppskattningsvis cirka 150 meter vid Falsterbokanalens utlopp mot söder ska omfattas av skyddet, och efterfrågat en förklaring till att det inte planerats något skydd på sträckan.

Kommunen uppfattar att vägföreningens fråga gäller en del av det planerade översvämningsskyddet i form av mur längs Västra Kanalvägen (se bilden nedan).

Figur 3. Bilden visar lokal marknivå längs Västra Kanalvägen, där gul infärgning är 2-3 meter och grön infärgning är >3 meter (detalj av motsvarande figur i tillståndsansökan Bilaga C (MKB) s. 21). Den infällda bilden överst till vänster visar skyddets aktiverande händelse, där mörkgrön infärgning av mur längs Västra Kanalvägen anger att skyddet behövs vid Backafloden 2065 och ljusgrön infärgning anger att skyddet behövs för att nå upp till + 3,0 meter RH (utsnitt ur Bilaga B7).

Som redovisats i underlagen till ansökan utgörs det planerade översvämningsskyddet av vall och mur med den höjd som behövs för att nå från befintlig marknivå upp till +3,0 meter. Den befintliga marknivån längs Västra Kanalvägen varierar mellan lägre än, och högre än, 3 meter. Längs den aktuella sträckan utan planerad mur är marknivån i sig tillräckligt hög för att (tillsammans med planerad mur på sträckorna intill) motverka översvämning av bakomliggande mark. Därför behövs inte anläggande av extra skydd just där.

5.3 Ljungsättersvägens bastuförening (ab 135)

Se gemensamt svar angående Vellinge Ljunghusen 16:29, punkt 6.4 nedan.

5.4 AB Ljungskogens Strandbad (ab 134 och ab 150)

AB Ljungskogens strandbad har synpunkter på lokalisering och utformning av översvämningsskyddet i södra Ljunghusen dels vid fastigheterna Vellinge Ljunghusen 11:8, 11:89, 11:90, 11:92, 9:40 och 11:7 (ab 150), dels inom fastigheten Vellinge Ljunghusen 9:40 (ab 134).

Bolaget har föreslagit tre olika alternativa sträckningar och utformningar; (1) nära strandlinjen genom förstärkning av strandklitter, (2) längre söderut än kommunens förslag, enligt bolagets beskrivning längs befintliga naturliga höjdyggar, och (3) i form av murkonstruktioner längs den ansökta sträckningen vilket enligt bolaget ger ett skydd med mindre markanspråk. AB Ljungskogens strandbad har vidare anfört att i första och andra hand ska översvämningsskydd utformas så att även naturreservat, golfbanor och badhytter skyddas mot översvämning. Vidare har bolaget pekat på sitt ekonomiska intresse av att

fortsatt kunna arrendera ut mark till golfverksamhet och badhyttsägare samt eventuellt använda mark som skyddas mot översvämning till framtida verksamheter om ändrade skyddsföreskrifter skulle möjliggöra detta. Bolaget har till sitt yttrande bilagt en kopia av samrådsyttrande av Åsa Bonnier m.fl. fastighetsägare, samt därtill bilagda alternativ.

Kommunen konstaterar att bolagets förslag på alternativa sträckningar i hög grad överensstämmer med synpunkter som anförts av enskilda och behandlats i samrådsskedet, se samrådsredogörelsen s. 14–15. Frågan om anläggande av ett s.k. yttre skydd behandlas även i genomförd alternativutredning, se MKB-bilaga C2 s. 4–5. Här kan även tilläggas att de alternativ som bolaget föreslår i första och andra hand innebär större ingrepp i värdefull natur då skyddet skulle anläggas inne i, respektive längs gränsen för, såväl Natura 2000 som naturreservat (Ljungskogens och Ljunghusens strandbad).

Det vidhålls att de alternativa förslagen, vid en avvägning mellan berörda enskilda och allmänna intressen, inte framstår som bättre alternativ än huvudalternativet enligt ansökan.

När det gäller Vellinge Ljunghusen 9:40 hänvisas till punkt 6.11 nedan.

6 INKOMNA YTTRANDE FRÅN ENSKILDA – ÖVRIGA

6.1 Fastigheter utanför det planerade skyddet (ab 45 och ab 117)

Göran Björling yrkar att ansökan ska avslås (ab 45) och anför att fastigheten Vellinge Falsterbo 2:5 utanför det planerade översvämningsskyddet, som han är delägare i, kommer att påverkas negativt genom att den inte skyddas mot översvämningar. Han framhåller att genom att anlägga ett inre skydd och inte ett yttre skydd äventyras hans fastighet samt golfbanor, skyddad natur och fornlämningar på Flommen. Enligt *Göran Björling* bör det anläggas yttre skydd i form av förstärkta strandklitter, som skulle omfatta nyssnämnda intressen.

Kommunen har förståelse för att enskilda fastighetsägare utanför sammanhållen och detaljplanerad bebyggelse på Falsterbonäset har intresse av att det anläggs ett skydd runt ett större område som även omfattar deras fastigheter. Här ska noteras att den ansökta verksamheten givetvis inte utgör hinder mot att enskilda fastighetsägare vidtar åtgärder för att skydda sin egendom utanför översvämningsskyddet.

När det gäller alternativet att anlägga ett s.k. yttre skydd görs hänvisning till den genomförda alternativutredningen där det redogjorts för skälen för att ett sådant yttre skydd bedömts som ett mindre ändamålsenligt och miljömässigt sämre alternativ till den ansökta verksamheten, se MKB-bilaga C2 (s. 4–5) och även punkt 5.1.1 ovan. De intressen som berörts i ab 45 har därvid beaktats. Kommunen vidhåller att ett inre skydd i enlighet med ansökan är ett bättre alternativ.

Barbro Johansson hemställer (ab 117) att kommunen ska föreläggas att utreda den ansökta verksamhetens negativa effekter på hennes fastighet Vellinge Falsterbo 2:4, som är belägen utanför det planerade översvämningsskyddet. Påverkan och storleken av eventuell ekonomisk skada bör enligt *Barbro Johanssons* mening utredas under en provotid på 20 år efter färdig-

ställande av skyddet. *Barbro Johansson* har anført att hennes fastighet kan komma under mer påverkan av högvatten till följd av att vattnet utestängs från ytor innanför skyddet.

Det planerade översvämningsskyddet bedöms inte påverka mark eller byggnader utanför skyddet. Som anförts i ab 117 kommer ägare till lågt liggande fastigheter utanför översvämningsskyddet att behöva vidta egna åtgärder till skydd mot översvämningar. Orsaken till detta är stigande havsnivåer och klimatförändringar. Vattenvolymerna som "hålls utanför" området inom översvämningsskyddet kommer inte att få någon beaktansvärd påverkan på vattenståndet utanför skyddet, se Bilaga K18 punkt 6.

Kommunen bestrider yrkandet om prövotidsförordnande med avseende på översvämningsskyddet för Johanssons fastighet.

6.2 Pontus Block, Ylva Forshed m. fl. (ab 83)

Pontus Block, Lena Block, Jens Lundahl, Måns Block, Ludvig Block och Nils Block (alla delägare i Vellinge Skanör 23:2), *Ylva Forshed, Östen Forshed och Frida Forshed* (alla delägare i Vellinge Skanör 24:5), *Lars Börjesson* (ägare till Vellinge Skanör 11:46) samt *Maria Sjöström, Ingrid Sjöström och John Sjöström* (alla delägare i Vellinge Skanör 53:6) har anført att de är positiva till att bebyggelse skyddas mot framtida översvämningar. Dock skulle skyddet enligt deras mening kunna dimensioneras t.ex. efter situationen år 2045 till en början, varigenom höjden på skyddet skulle sänkas cirka 15–25 centimeter och anläggningen skulle orsaka mindre olägenheter för många enskilda fastighetsägare.

Inledningsvis noteras att av de ovannämnda fastigheterna är det planerade översvämningsskyddet endast lokaliserat (till någon del) inom Vellinge Skanör 23:2.

Kommunen noterar att det i samrådsskedet och i förevarande mål har inkommit synpunkter på omfattningen och dimensioneringen av det planerade översvämningsskyddet som pekar i olika riktningar. Bakgrunden till att skyddet dimensioneras med beaktande av en extremhändelse år 2065 (även motsvarande ett 100-årshögvatten år 2100) har förklarats i tillståndsansökan och underlag, se ansökan punkt 4 med där gjorda hänvisningar. Kommunen hänvisar till dessa redogörelser. Intressena som yttrandet tar upp – framförallt att det planerade översvämningsskyddet kan upplevas som störande av enskilda – har beaktats vid bedömningen.

Om översvämningsskydden istället skulle dimensioneras för situationen år 2045 skulle det bl.a. innebära att komplettering av skydden, med störningar av närboende och naturmiljö, skulle bli nödvändig väsentligt närmare i tiden än om skyddet dimensioneras enligt ansökan. Särskilt när det gäller skydd som utformas som vall, skulle det vara olyckligt att störningen av växt- och djurliv i skyddade områden upprepas med korta tidsintervall.

Enligt kommunens mening representerar den ansökta verksamheten en bättre avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.

6.3 Jan-Åke Ohlsson (ab 85), samt Kent Kristoffersson och Elisabeth Lindberg (ab 120)

Jan-Åke Ohlsson har anført att för att anlägga översvämningsskydd inom hans fastighet Vellinge Skanör 12:6 skulle ett antal björkar och en pil behöva fällas, varvid han kommer att begära ersättning. Han har lagt till att det finns plats för översvämningsskydd helt inom kommunens mark, samt vidare att det borde vara mer effektivt att använda sig av befintliga skyddsvallar.

I en tidigare skrivelse till kommunen, som bilagts till yttrandet, framgår därtill att *Jan-Åke Ohlsson* odlar sparris invid kanalen på fastigheten Vellinge Skanör 12:6 och att hans befintliga väg till odlingen kommer avskäras av det planerade översvämningsskyddet inom Skanör 12:10.

Kent Kristoffersson och Elisabeth Lindberg äger fastigheten Vellinge Skanör 12:10 som berörs av dels markanspråk för översvämningsskyddet, dels ovan nämnda trafik från Halörsvägen till Jan-Åke Ohlssons sparrisodling inom Vellinge Skanör 12:6. Inom *Kent Kristofferssons och Elisabeth Lindbergs* fastighet finns ett stall, ridbanor och förråd (samt hästhagar på längre avstånd från vägen). *Kent Kristoffersson och Elisabeth Lindberg* befärar att då befintlig infart från Halörsvägen blockeras kommer deras hästverksamhet att drabbas av ökade störningar på grund av Jan-Åke Ohlssons tagande av väg över fastigheten. Mot denna bakgrund föreslår de en justering som innebär att översvämningsskyddet avslutas tidigare och inte blockerar den befintliga infarten, enligt markering på bilaga till yttrandet.

Kommunen konstaterar att den justering av skyddets utformning som yttrandena föreslår dessvärre inte är förenligt med att bibehålla dess förmåga att fungera som översvämningsskydd på den aktuella platsen, se Bilaga K18 punkt 7. Den begärda ändringen kan alltså inte godtas. Kommunen har varit i kontakt med berörda fastighetsägare för att åter diskutera alternativ för trafiken till fastigheterna. Den befintliga vägen förbi ridbanan framstår dock alltför som det bästa möjliga alternativet.

Här kan tilläggas att det har framkommit att trafiken till Jan-Åke Ohlssons sparrisodling inte utgörs av daglig förbifart med bilar och tunga maskiner, som påståtts i ab 120. Det är snarare fråga om att Jan-Åke Ohlsson vid enstaka tillfällen per vecka kör till Vellinge Skanör 12:6 och ser till sin sparrisodling samt klipper gräset kring odlingen.

Kommunen bedömer sammantaget att olägenheten till följd av att det planerade översvämningsskyddet kommer att stänga av en av infarterna till befintlig markväg mellan fastigheterna inte kommer att medföra större störning eller skada än vad som kan tillåtas.

När det gäller ersättning för ingreppet på Jan-Åke Ohlssons mark hänvisar kommunen till erbjudet belopp som skälig ersättning. Kommunens yrkade markanspråk berör inte några större träd på fastigheten. Till undvikande av oklarhet ska dock noteras att om kommunens arbeten inom fastigheten skulle orsaka s.k. annan skada som inte kan återställas, vilket kan inkludera skada på uppväxta träd, kan sådan skada värderas och ersättas särskilt. Jan-Åke Ohlssons bilagda bilder visar dock träd som står längs vägarna, med betryggande marginal utanför markanspråken.

6.4 Pia Jeppsson (ab 87), Catrin Sternsjö (ab 122/ab 212)

Ljunghusen 16:29, Ljunghusen område 11–12

Pia Jeppsson har redogjort för tidigare kontakter med kommunen rörande hennes fastighet Vellinge Ljunghusen 16:29 varvid hon begärt att översvämningsskyddets sträckning justeras (i) i norra Ljunghusen så att planerad mur går i tomtgränsen för Ljunghusen 16:29 och (ii) i södra Ljunghusen så att planerad vall dras närmare havet i fastighetsägarens och badhytternas intresse.

Catrin Sternsjö har anfört att hon inser behovet av ett översvämningsskydd, välkomnar kommunens planer att anlägga skydd och reparera sanddyner i området och accepterar flytt av hennes badhytt nr 9 inom fastigheten till en likvärdig plats i samma linje som intilliggande badhytter, norr om nuvarande placering. I ab 212 har hon lagt till att hon även ställer sig bakom förslagen i andra inkomna yttranden att översvämningsskyddet ska placeras på längre avstånd från bebyggelsen.

Ljungsätersvägens bastuförening har anfört att föreningen vill fortsätta delta i diskussion om åtgärder mot framtida havsnivåhöjningar (ab 135). Föreningen äger en bastubyggnad inom fastigheten Ljungsätersvägen 16:29 och uttrycker sitt intresse av att samråda om åtgärder för att bevara byggnaden.

Kommunen konstaterar att det planerade översvämningsskyddet i norra Ljunghusen kommer att följa tomtgränsen.

I södra Ljunghusen följer den planerade vallen en befintlig stig inom skyddat område (naturreservatet Ljungskogens och Ljunghusens strandbad). En lokalisering närmare havet, som *Pia Jeppsson* förordat, skulle innebära större ingrepp längre in i naturreservatet och dessutom i Natura 2000-område.

Kommunen har förståelse för ägarnas intresse av att översvämningsskyddet får en sträckning närmare havet som undviker samtliga badhytter helt samt även skyddar dem från översvämning, och kommer på längre avstånd från badhytterna. Det allmänna intresset av att minimera ingreppen i skyddad natur bedöms dock väga tyngre på denna plats.

Av *Catrin Sternsjös* yttrande framgår att det inte finns någon erinran mot att den aktuella badhytten flyttas under vissa förutsättningar avseende den nya placeringen. Kommunen avser generellt flytta badhytter till en lämplig plats i närområdet till nuvarande placering. I de fall – som *Catrin Sternsjös* – där badhytten är en av flera står samlat bör placeringen bli nära övriga badhytter i samma område.

För tydlighets skull noteras att endast badhytten med kommunens ref. nr 9 (i Bilaga K10 per den 20 augusti 2019) som berörs av flytt. De två andra badhytterna som finns i närheten inom fastigheten kommer inte att påverkas av den ansökta verksamheten. Bastuföreningens byggnad ligger söder om det planerade översvämningsskyddet och kommer inte att påverkas av verksamheten under anläggningstiden eller drifttiden.

Kommunen noterar vidare att det i ab 122 angetts att den aktuella badhytten tillhör fastigheten Vellinge Ljunghusen 1:31, till vilken *Catrin Sternsjö* (ensam) innehar tomträtt enligt fastighetsregistret. Det föreligger alltså olika

uppgifter om ägandet av badhytten från Pia Jeppsson (ab 87) och från Catrin Sternsjö (ab 122). Kommunen har ingen anledning att ifrågasätta någon av uppgiftslämnarna. Till undvikande av oklarhet om ägandet av badhytt nr 9, hemställer kommunen att mark- och miljödomstolen förelägger båda att yttra sig över vad den andra har anfört.

Förslaget om ett s.k. yttre skydd är inte vad kommunen ansökt om och är enligt kommunens mening inte ett bättre alternativ, bl.a. på grund av att den skulle medföra större ingrepp i värdefull och relativt orörd naturmark i Natura 2000 och naturreservat. Se om detta i bilaga C2 (alternativutredning) och bemötande av golfklubbarnas önskemål om ett yttre skydd i söder i punkt 5.1.1 ovan.

6.5 Peter Berggren m.fl. (ab 92 m.fl.)

Elfride Larsson, Helen Roos (även ab 42), *Anna Roos, Wilhelm Bergengren* (även ab 48), *Knut Ramel, Jörgen Ehrensvärd och Gunilla Ehrensvärd, Ida Ihd och Kain Ihd, Peder Brynolf* (även ab 44), *Jacob Brynolf, Lotta Brynolf, Anna Rydbeck, Mariana Risberg, Roland Bergman* (även ab 51), *Erland Löfberg, Helle Frick* (även ab 46), *Peter Berggren* (även ab 31 och 49), *Maria Glad* (även ab 40), *Helena Berggren* (även ab 41), *Ann Stern* (även ab 32), *Mikael Wehtje, Henrik Colliander* (även ab 36), *Malena Bonnier* (även ab 74), *Claes Levin* (även ab 38), *Mats Rodenstam* (även ab 34 och 49), *Agneta Gershagen, Anders Bladh, Ellen Rydbeck och Axel Rydbeck* (nedan "**Fastighetsägarna**") har i ett gemensamt yttrande yrkat i första hand att ansökan ska avvisas, i andra hand att ansökan avslås och tillstånd ska beviljas för ett yttre skydd och i tredje hand att tillstånd ges till ett inre skydd i befintlig tångvall inom deras fastigheter (berörda fastigheter, se bilaga 1 till ab 92). *Fastighetsägarna* har även framhållit att de har en positiv grundinställning till att ett skydd för bebyggelsen anordnas.

Kommunen bestrid Fastighetsägarnas förstahandsyrkande.

Det i andra hand framställda yrkandet om tillstånd för ett s.k. yttre skydd avser en åtgärd som inte omfattas av tillståndsansökan och som endast redogjorts för inom ramen för alternativutredningen. Fastighetsägarnas yrkande kan mot den bakgrunden inte prövas inom ramen för förevarande mål. Inte heller fortsatt långsiktig planering av framtida (yttre) skydd – som Fastighetsägarna hänfört sig till i sitt tredjehandsyrkande – omfattas av ansökan eller av prövningen i förevarande mål.

I anslutning till andrahandsyrkandet har *Fastighetsägarna* fört en omfattande argumentation för att de ska betraktas som sakägare i målet.

Kommunen vidhåller och hänvisar till vad som anförts i tillståndsansökan, punkt 11, i denna fråga.

Mot bakgrund av *Fastighetsägarnas* yttrande har kommunen framställt ett alternativt yrkande om tillstånd att anlägga översvämningsskydd i samma sträckning som befintlig tångvall i det område som preciseras i Bilaga K13A, se punkt 1.2 ovan. Kommunens skäl för alternativyrkandet utvecklas i punkt 3.1 ovan med bilagda och där hänvisade utredningar och förteckningar.

Det noteras att i förhållande till alternativyrkandet i punkt 1.1 ovan är ett flertal nya fastighetsägare att betrakta som sakägare, se Bilaga K13E och punkt 3.1.2 ovan.

6.6 Lars Börjesson (ab 116)

Lars Börjesson har anfört att han är positiv och glad att översvämningsskydd byggs, men befarar att en höjning av vägbanan utanför hans fastighet Vellinge Skanör 11:46 kommer leda till ökade störningar från trafik och ändrad landskapsbild. Han föreslår att översvämningsskyddet istället anläggs cirka 50 meter längre norrut på den aktuella sträckan.

Kommunen noterar inledningsvis att den ansökta verksamheten inte till någon del berör mark inom Lars Börjessons fastighet.

Det är korrekt att det planerade översvämningsskyddet innebär en viss höjning av vägbanan utanför fastigheten, då vägen behöver höjas gradvis innan den passerar längre bort inom kommunens fastighet Vellinge 3:24.

Sträckningen av skyddet i det aktuella området har anpassats efter naturreservat och Natura 2000 vid Skanörs borggruin, ett vatten öster om de skyddade områdena som Länsstyrelsen i Skåne i samrådsskedet pekat ut som värdefullt, samt den befintliga bebyggelsen i området. Med hänsyn till dessa faktorer är möjligheterna små att justera skyddets sträckning.

Kommunen vidhåller att den ansökta sträckningen är lämplig och godtagbar vid en avvägning mellan samtliga allmänna och enskilda intressen i området.

6.7 Eva Bramell Risberg och Lars Risberg (ab 118 och ab 166)

Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har begärt svar på ett antal frågor, samt meddelat att de avser inkomma med yrkande om ersättning för intrånget på deras fastighet Vellinge Ljunghusen 16:54. De framhåller att de kan tänka sig att medge bifall till ansökan om utredningen kompletteras och skyddet utformas som en mur vid deras fastighet.

När det gäller kompletteringar anför *Eva Bramell Risberg och Lars Risberg* att ansökan bör kompletteras avseende påverkan på riksintressen för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv, Natura 2000-områden och naturreservat.

De nyssnämnda synpunkterna om kompletteringar avviker inte nämnvärt från vad som anförts av Länsstyrelsen Skåne i tidigare yttranden. Till bemötande av detta hänvisar kommunen till tidigare komplettering den 22 mars 2019 och punkt 4.8 ovan med där gjorda hänvisningar.

Eva Bramell-Risberg och Lars Risberg har vidare anfört att det enligt deras uppfattning är lämpligare med ett murliknande skydd än med en vall inom deras fastighet. Enligt dem skulle en mur innebära mindre olägenhet under och efter arbetstiden, mindre påverkan på naturen och landskapsbilden samt mindre markanspråk. Vidare skulle en vall som man kan gå och cykla på riskerar att leda till ökad tillströmning av människor till området och ökad insyn.

Kommunen har endast ansökt om att få anlägga översvämningsskydd med en murliknande konstruktion på sträckor med utrymmesbrist eller där det redan

idag finns murar. Fastigheten Vellinge Ljunghusen 16:54 är inte en sådan plats. Det är korrekt att en mur generellt kräver mindre markanspråk och i den meningen (till ytan) har en mindre påverkan på naturen. Kommunen bedömer dock att en lång sammanhängande murkonstruktion vid Vellinge Ljunghusen 16:54 med omgivningar skulle vara mer påtaglig och få en större påverkan på landskapsbilden än den planerade skyddsvallen. Här ska även noteras att det planerade översvämningsskyddet har getts en enhetlig utformning längs sträckan, som en murliknande utformning inom Vellinge Ljunghusen 16:54 skulle bryta upp.

Vidare anför *Eva Bramell Risberg och Lars Risberg* att risken för erosion och genombrott är större om översvämningsskyddet utformas som en mur.

Översvämningsskyddet kommer att utformas och underhållas så att det har förutsättningar att fungera oavsett om det är vall eller mur. Det är ett felaktigt antagande att risken för vall brott skulle vara större än risken för murbrott.

Slutligen noteras att kommunen kommer att ta ställning till eventuella ersättningsyrkanden efter att de framställts.

6.8 Anna Ljungsten och Christer Ljungsten (ab 119)

Anna Ljungsten och Christer Ljungsten har anført att de principiellt inte motsätter sig att det byggs skydd för framtida miljöförändringar. Dock ser de vallar som ett mer naturligt inslag i miljön och befarar att en mur på sträckan från Hamnvägen till Skanörs Borgruin kommer att medföra omfattande påverkan på landskapsbilden. Vidare har de anført att deras egen fastighet Vellinge Skanör 20:3 kommer att förlora kontakten med landskapet på grund av det planerade skyddets höjd och murlika utformning. De efterfrågar mer detaljerade uppgifter om utformningen, t.ex. materialval, samt om planerade öppningar i skyddet kommer att vara lägre. Om det finns lägre punkter i skyddet önskar de att sådana anläggs på fler platser, exempelvis utanför deras fastighet. *Anna Ljungsten och Christer Ljungsten* ställer sig vidare frågande till behovet av översvämningsskydd och dimensioneringen, då deras erfarenhet är att vattnet aldrig tidigare stigit så högt som enligt Swecos beräkningar.

Kommunen noterar inledningsvis att det planerade översvämningsskyddet enligt ansökan kommer att anläggas utanför Anna Ljungstens och Christer Ljungstens fastighet, som alltså inte berörs av markanspråk enligt ansökan.

I ansökan och MKB har redogjorts för att risken för översvämningar kommer att öka i framtiden till följd av stigande havsnivåer och klimatförändringar, se tillståndsansökan punkt 4 med där gjorda hänvisningar. Den erfarenhet som finns av tidigare översvämningar är således inte ett tillräckligt underlag för att bedöma framtida behov av översvämningsskydd.

Bakgrunden till att det planerade översvämningsskyddet fått en murliknande konstruktion på sträckan från Skanörs borgruin till Hamnvägen är dels utrymmesbrist, dels att det på den aktuella sträckan redan finns murar och plank längs ytterkanten av flertalet enskilda fastigheter. Skyddets utformning är alltså anpassat till befintlig bebyggelse och miljö längs sträckan.

Val avseende material och utformning i detalj kommer att göras i samband med detaljprojekteringen, varvid det även blir nya möjligheter för berörda fastighetsägare att komma med synpunkter och samråda med kommunen.

De planerade övergångarna i skyddet utgör inte lågpunkter utan områden med mjukt sluttande mark upp till krönnivån i stället för mur, där exempelvis grodor och paddor leds över skyddet. Om skyddet skulle anläggas med lågpunkter skulle det innebära en möjlighet för vatten att tränga in, vilket skulle riskera skyddets funktion.

6.9 Sten Jönsson och Lars Månsson (ab 123)

Sten Jönsson och Lars Månsson har anfört att det på en sträcka vid Falsterbokanalens sydvästra pir finns risk för att det ansamlas tång som ruttnar samt sprider odör och ohyra. De hemställer att domstolen ska besluta om att skyddsvallen flyttas till nuvarande kustlinje.

Området söder om det planerade översvämningsskyddet och sydväst om Falsterbokanalens utgörs av skyddad natur (naturreservatet Ljungskogens och Ljunghusens strandbad). Den planerade sträckningen av vallen följer befintliga stigar i området och undviker därigenom ingrepp i mark med högre naturvärden. Stranden söder om den planerade sträckningen är dessutom även Natura 2000-område. På grund av de anförda naturvårdsintressena framstår den ansökta sträckningen som ett bättre alternativ än att följa kustlinjen.

Översvämningsskyddet bedöms inte få någon beaktansvärd effekt på risken för att tång ska spolas upp till sydväst om piren, och eventuella olägenheter till följd därav. Kommunen hänvisar här även till Bilaga K18 punkt 8.

6.10 Magnus Nilsson (ab 125-126) och Åse-Marie Nilsson (ab 127)

Magnus Nilsson har anfört (ab 125–126) att han motsätter sig tvångsinlösen av sin fastighet Vellinge Skanör 13:25, och i andra hand kräver skälig ersättning för marken. Han har vidare anfört att han alltid haft för avsikt att bebygga marken och fortfarande har det, samt att saluvärdet på marken enligt hans mening bör beräknas utifrån försäljningar av näraliggande två fastigheter i november 2007 av Erling Pålsson.

I ab 127 har *Åse-Marie Nilsson* endast anfört att hon motsätter sig tvångsrätt och om tvångsrätt sker ska ersättningen vara skälig och marknadsmässig.

För ordningens skull noteras inledningsvis att både Magnus Nilsson och Åse-Marie Nilsson (tillsammans med annan) är delägare till fastigheten Vellinge Skanör 13:25.

Sydsvensk Markvärdering AB har värderat intrånget på fastigheten och kommunen har erbjudit fastighetsägarna skälig ersättning i enlighet med värderingen. Baserat på bl.a. taxering, detaljplaneförhållanden och besiktning av marken har den pågående markanvändningen inom berört område bedömts vara bete, se Bilaga H till tillståndsansökan. Eventuella tankar eller planer kring framtida bebyggande av fastigheten är inte pågående markanvändning och ändrar inte bedömningen av ersättningsgill skada.

6.11 Christer Clerselius, Johan Wall och Åsa Bonnier (ab 134)

Christer Clerselius har för egen räkning samt för *Johan Wall*, *Åsa Bonnier* och *AB Ljungskogens strandbad* anfört synpunkter på sträckningen av vall vid deras fastigheter Vellinge Ljunghusen 9:25, 9:26, 11:8, 11:89, 11:90, 11:92, 9:40 och 11:17. De har hänvisat till synpunkter som lämnats av dem vid samrådet och anfört att de befarar att en vall med gång- och cykeltrafik på krönet kan komma att medföra insyn och störning på deras fastigheter. *Christer Clerselius m.fl.* föreslår i yttrandet en alternativ utformning med stig nedanför vallen (dvs. utanför på havssidan av deras fastigheter).

Kommunen noterar inledningsvis att fastigheterna Vellinge Ljunghusen 11:8 och 11:92 inte berörs av några markanspråk enligt ansökan.

När det gäller Vellinge Ljunghusen 9:25 och 9:26 har kommunen framställt ett justerat yrkande i punkt 1.2 ovan. Yrkandet innebär att översvämningsskyddet anläggs delvis på enskild mark inom de aktuella fastigheterna. Den befintliga stigen utanför fastighetsgränsen kommer att behålla samma läge som den har idag. Förslaget baseras på en överenskommelse med fastighetsägarna, som erbjudits att teckna ett servitutsavtal för skyddet, och innebär bl.a. att de får den önskade utformningen av vallen samtidigt som markanspråket i Natura 2000 minskar.

En generell nackdel med den föreslagna utformningen med stig utanför det planerade översvämningsskyddet är annars att markanspråket – och vid övriga fastigheter som berörs i yttrandet även ingreppet i Natura 2000 – skulle öka betydligt med detta förslag. Vid en avvägning mot eventuell olägenhet i form av ökad insyn och störning från gående och cyklande uppe på vallen, vidhåller kommunen att intresset av att minimera ingreppet i Natura 2000 väger tyngre än olägenheten för enskilda till följd av ökad insyn i detta område.

6.12 Michael Visonj (ab 137), Peter Hansson (ab 81), Lena Pettersson och Ulf Pettersson (ab 132)

Michael Visonj, *Peter Hansson*, *Lena Pettersson* och *Ulf Pettersson* har anfört synpunkter som bl.a. rör badhytter.

Michael Visonj har yrkat ersättning med marknadsmässigt pris för mark som tas i anspråk inom hans fastighet Vellinge Ljunghusen 2:6 (ab 137). Han har vidare anfört att han förutsätter att fastigheten inte berörs på ett sådant sätt att den inte längre går att använda som idag, vilket innefattar att återuppföra badhytt som tidigare funnits på marken.

Kommunen konstaterar att Vellinge Ljunghusen 2:6 endast berörs av ett tillfälligt markanspråk för arbetsområde. Marken kommer att återställas så långt som möjligt efter att arbetena utförts. Därefter bör det inte finnas något hinder för fastighetsägaren att återuppta pågående markanvändning. Till undvikande av missförstånd noteras att kommunen inte kan uttala sig om faktiska och rättsliga möjligheter att uppföra byggnader (badhytt) på marken.

Lena Pettersson och *Ulf Pettersson* har yrkat ersättning för flytt av badhytt och ersättning för badhytten om de inte kan erbjudas plats inom samma område.

Peter Hanson har anmält sig som ägare till badhytt nr 16 (ref. som i Bilaga K10) och ställt frågor om planerad flytt av badhytter. Han har vidare angett att badhytten rätteligen står på fastigheten Vellinge Höllviken 12:93 (telefonsamtal till domstolen, ab 186). *Peter Hansson* undrar om flytten är en tillfällig eller en permanent åtgärd och framhåller att det är många småfastigheter i området och därför viktigt att veta var badhytten kommer att placeras. Vidare förutsätter han att kommunen står kostnaden för flytten och att flytten sker varsamt så att badhytten inte skadas. Han ber slutligen att få återkomma i ersättningsfrågan.

Kommunen kan bekräfta att i de fall badhytter behöver flyttas i samband med anläggande av översvämningsskyddet blir detta en permanent åtgärd.

Kommunen noterar att vid kommunens efterforskningar har endast Lena Pettersson anmälts som ägare till badhytt nr 32 (se Bilaga K10).

Badhytt nr 16 står enligt kommunens kartor på fastigheten Vellinge Höllviken 12:92, som angetts i Bilaga K10.

Den bedömning som gjorts är att badhytterna generellt kan flyttas. Kommunen kommer att utföra och bekosta flytt till en närliggande lämplig plats, med utgångspunkten att så långt som möjligt undvika att badhytterna skadas och återställa eventuell skada som uppkommer.

Om det vid utförandet uppkommer skador som inte kan återställas kommer kommunen att erbjuda ersättning för sådan skada.

6.13 Delägare i Karin Margareta Wixells dödsbo (ab 190)

Gunilla Perche har yttrat sig för *Karin Margareta Wixells dödsbo*, där även Agneta Beatty är delägare, och anfört att de begär ersättning för markanspråk på dödsboets fastighet 8:41.

Kommunen konstaterar att dödsboet är ägare till Vellinge Ljunghusen 8:41 och hänvisar till erbjuden ersättning för fastigheten enligt Bilaga G.

6.14 Delägare i Blenda Österlings dödsbo (ab 165, 185 och ab 214)

Pehr Wallin har som delägare i Blenda Österlings dödsbo anfört att dödsboet är ägare till fastigheten Vellinge Ljunghusen 16:21 och tomt inom Vellinge Höllviken 12:39. Han har begärt precisering av vilka typer av olägenheter som kommer att drabba fastigheterna samt hur ägarna kommer att ersättas.

Anna Holmqvist m.fl. *delägare i Blenda Österlings dödsbo* har anfört att de i grunden är positiva till att kommunen vill utföra översvämningsskydd. De meddelar att de yrkar ersättning för mark som tas i anspråk inom fastigheten Ljunghusen 16:21, och anför att marken ska värderas som betesmark. Vidare har de gett in uppgifter om flera ägare till badhytter inom fastigheten.

Kommunen noterar inledningsvis att dödsboet är angivet som ägare till fastigheten Vellinge Ljunghusen 16:21.

Enligt fastighetsregistret ägs Fastigheten Vellinge Höllviken 12:39 inte av dödsboet och kommunen känner inte till att dödsboet innehar rättigheter i den fastigheten. Kommunen hemställer att mark- och miljödomstolen före-

lägger Pehr Wallin att förtydliga kopplingen mellan dödsboet och Vellinge Höllviken 12:39.

Markanspråket för skydd som ska anläggas inom Vellinge Ljunghusen 16:21 framgår av bilaga till den individuella värdering av ingreppet som gjorts av Sydsvensk Markvärdering AB och som getts in av kommunen, Bilaga H. Som framgår av markanspråkskartan berörs fastigheten dels av planerad vall att anläggas nära fastighetsgränsen, dels av arbetsområde intill vallen. För att få en uppfattning om ungefär när i tiden vallen kommer att anläggas hänvisas till MKB (Bilaga C), Figur 3.2. Arbetena bedöms bli relativt kortvariga inom varje berörd fastighet. Efter arbetstiden får fastighetsägaren inte ta bort, ändra eller skada vallen. Detta bedöms inte som en märkbar begränsning av markanvändningen jämfört med dagens förhållanden, då marken ligger i naturreservat och inte får bebyggas.

Inom Vellinge Ljunghusen 16:21 finns flera badhytter, dock ingen som berörs av flytt på grund av tillståndsansökan (se Bilaga K10).

När det gäller bedömningen av ingreppet och ersättning för markanspråket hänvisar kommunen till den ingivna värderingen. Marken har bedömts av sakkunnig som ohävdad strandbete, se Bilaga H. Kommunen har erbjudit skälig ersättning för ingreppet med belopp som framgår av Bilaga G.

6.15 Lena Gustafsson (ab 218) och Helén Sällberg (ab 215/ab 219)

Lena Gustafsson, vars yttrande *Helén Sällberg* som ombud för *Anna Margareta Kristina Olssons dödsbo* har anslutit sig till, har anfört att hon bestrider kommunens begäran om undantag ang. samfälligheter som inkluderas i Vellinge Skanör 7:1 då det kommer att störa boende i området samt florin och faunan.

Kommunen noterar inledningsvis att Fastigheten Vellinge Skanör 7:1 inte för egen del (direkt) berörs av markanspråk för översvämningsskyddet men är delägare i de berörda samfälligheterna Vellinge Skanör S:24, S:25, S:29, S:32, S:38, S:39 och S:40. De nämnda samfälligheterna har samtliga fler än 90 delägare och flertalet (alla utom S:32, "jordvall") har ändamålet "väg".

De aktuella vägsamfälligheterna berörs endast av små markanspråk där de korsas av översvämningsskyddet eller ansluter till det som sidovägar. Med hänsyn till samfälligheternas utbredning på marken går det inte att med rimliga alternativ undvika att de berörs. Kommunen anser det tydligt att de relativt kortvariga tillfälliga störningar som kan uppkomma när skyddet anläggs framstår som godtagbara i sammanhanget (efter arbetstiden kan vägarna användas som vanligt).

Samfälligheten Skanör S:32 utgör en långsmal markremsa med angivet ändamål "jordvall", som endast korsas av det planerade skyddet på ett ställe inom delområdet Skanör-Falsterbo 31. Det går inte att med rimliga alternativ undvika att samfälligheten korsas där eller i närheten. Kommunen bedömer att det inte kan anses som en oacceptabel störning för enskilda delägare att skyddet (på den aktuella platsen i form av vall) korsar marksamfälligheten.

Som ovan

Mikael Wärnsby

Sara Andersson

Tor Pöpke